

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA,

MARIBOR

DIPLOMSKA NALOGA

VPLIV METOD VREDNOTENJA PORABE MATERIALA NA STROŠKE

Kandidatka: Mira Motaln

Študentka izrednega študija

Številka indeksa: 11190260161

Program: ekonomist

Mentor: Lidija Jezernik, univ. dipl. ekon. spec.

Maribor, september 2012

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisan/a **Mira Motaln**, št. indeksa **11190260161**, sem avtor/ica diplomske naloge z naslovom **Vpliv metod vrednotenja porabe materiala na stroške**, ki sem jo napisala pod mentorstvom **Lidija Jezernik, univ. dipl. ekon. spec.**

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo diplomsko delo izključno rezultat mojega dela.
- sem poskrbel/a, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia.
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli kot moje lastne – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah, UL št. 16/2007, (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom VSŠ Academia skladno z njenimi pravili.
- skladno z 32. členom ZASP dovoljujem VSŠ Academia objavo diplomske naloge na spletnem portalu šole.

Maribor, september 2012

Podpis študenta:

ZAHVALA

Zahvaljujem se, višji strokovni šoli Academia, ki mi je omogočila študij 2. letnika ekonomist.

Najlepša hvala mentorici ge. Lidiji Jezernik, univ. dipl. ekon. spec., za popravke diplomske naloge, spodbujanje pri opravljanju izpitov in zelo izčrpna predavanja.

Gospe Mirjani Ivanuša – Bezjak se zahvaljujem za pomoč in razumevanje.

Zahvaljujem se g. Dejanu Klančiču za lektoriranje diplomske naloge in prevod povzetka v nemški jezik.

Zahvaljujem se sodelavcem in sodelavkam za spodbude in sošolkam za medsebojno sodelovanje.

Moji družini se zahvaljujem za oporo v času študija.

POVZETEK

Stroškovno računovodstvo je celota različnih računovodstev, ki kot posamezni deli obravnavajo le del poslovanja podjetja. V stroškovno računovodstvo spadajo knjigovodstva osnovnih sredstev, materiala, plač, proizvodnje, storitev, prodaje poslovnih učinkov. Količina različnih knjigovodstev je med drugim odvisna od dejavnosti podjetja. Sestavni del stroškovnega računovodstva je stroškovno knjigovodstvo, ki preučuje prvine poslovnega procesa, njihovo porabo in nastajanje novih poslovnih učinkov.

Stroški so cenovno izraženi potroški prvin poslovnega procesa, ki nastajajo pri proizvodjanju novih proizvodov. Zaloge so sredstva v opredmeteni obliki, ki se bodo porabila pri ustvarjanju novih poslovnih učinkov in se pri porabi izkazujejo kot stroški porabljenega materiala ali surovin. Zaloge pripoznamo tudi kot količine materiala v skladišču.

Metodo vrednotenja porabe materiala si podjetje izbere samo in jo zapiše v računovodski pravilnik. Zakonsko so dovoljene naslednje metode vrednotenja porabe materiala:

- metoda FIFO,
- metoda tehtanih povprečnih cen,
- metoda drsečih povprečnih cen,
- metoda stalnih (ocenjenih) cen.

Metoda FIFO predpostavlja, da se materiali, ki se nabavijo prvi, tudi najprej porabijo. To pomeni, da se poraba zalog materiala obračunava po prvih dejanskih nabavnih cenah, končna zaloga materiala pa po zadnjih nabavnih cenah.

Pri metodi tehtanih povprečnih cen se upoštevajo samo nabave materiala in ne tudi porabe materiala. To pomeni, da se z vsako nabavo materiala izračuna nova tehtana povprečna cena. Vrednost vsake porabe materiala se določi na podlagi tehtane povprečne cene.

Poraba materiala po drsečih povprečnih cenah upošteva vse nabave in vse porabe. Po vsaki nabavi se izračuna nova drseča povprečna cena porabe materiala. Material, ki ostane na zalogi, se vrednoti po drseči povprečni ceni.

Pri metodi stalnih (ocenjenih) cen mora podjetje pri porabi materiala računati odmike od cen. Pri tej metodi je značilno, da podjetje na začetku obračunskega obdobja določi stalne nabavne cene vrednotenja zalog. Razlika med stalno in nabavno ceno materiala se izkazuje kot odmik od stalne cene.

V podjetju XY d. o. o. se uporablja metoda drsečih povprečnih cen. To podjetje poskuša z nenehnimi kontrolami cen in iskanjem novih dobaviteljev na trgu zagotoviti najnižje cene in najkakovostnejše materiale. Podjetje ima za del materiala zagotovljene optimalne zaloge, s čimer poskuša ublažiti nihanje cen pri urgentnih nabavah. Slabost za podjetje je, da vsi ti materiali na zalogi povečujejo zaloge materiala v podjetju.

Iz praktičnega primera je razvidno, da uporaba metode FIFO za podjetje ne bi predstavljala najboljših rešitev, saj se na stroškovnem nosilcu pri uporabi metode FIFO izkazujejo najnižji stroški, s čimer bi se neupravičeno povečeval poslovni izid. Pri metodi tehtanih povprečnih cen in metodi drsečih povprečnih cen so stroški nekoliko višji in so odvisni od nihanja cen.

Pri izračunih porabe materiala po različnih metodah ne bo mogoče z gotovostjo trditi, katera metoda je najboljša, ker je vzorec preračunanih materialov premajhen. Podjetje trenutno uporablja okoli 2500 različnih materialov, v praktičnem primeru naloge pa je bilo uporabljenih le šest. Ti materiali se uporabljajo pri sestavi strojev in pri porabi za rezervne dele, saj podjetje prodaja tudi rezervne dele za proizvedene stroje. Pri nabavi materiala je treba iskati rešitev, ki zagotavlja najboljšo kakovost in najnižje cene materiala. Nizka cena ne sme biti glavno vodilo, ker je najpomembnejša kakovost materiala in z njo povezano zadovoljstvo kupcev strojev in rezervnih delov.

Ključne besede: stroški, metoda tehtanih povprečnih cen, metoda drsečih povprečnih cen, material

ZUSAMMENFASSUNG

Influence of methods of material consumption evaluation on costs

Die Kostenrechnung stellt die Gesamtheit der Buchführungsbereiche dar, welche im Einzelnen nur einen Teil der Geschäftstätigkeit eines Unternehmens behandeln. Die Kostenrechnung umfasst die Buchführung über Anlagemittel, Materialien, Gehälter, Produktionsverfahren, Leistungen, Verkauf von Produkten. Die Anzahl der Buchführungsbereiche ist von der Erwerbstätigkeit des Unternehmens abhängig. Teil der Kostenrechnung ist auch die Kostenbuchführung, welche die Elemente des Geschäftsprozesses, ihren Verbrauch und die Entstehung neuer Produkte untersucht.

Kosten sind in Preisen ausgedrückte Aufwendungen für Elemente des Geschäftsprozesses, welche bei der Produktion neuer Produkte entstehen. Bestände sind Sachanlagen, welche bei der Produktion neuer Produkte verbraucht und beim Verbrauch als Kosten für verbrauchte Materialien und Rohstoffe ausgewiesen werden. Bestände werden auch als Materialmengen im Lager anerkannt.

Das Verfahren zur Bewertung von Materialverbrauch kann das Unternehmen selbst auswählen und es in die Buchführungsordnung aufnehmen. Das Gesetz erlaubt folgende Verfahren zur Bewertung von Materialverbrauch:

- FIFO-Verfahren,
- gewogenes Durchschnittspreisverfahren,
- gleitendes Durchschnittspreisverfahren,
- Festpreis-Verfahren.

Das FIFO-Verfahren setzt voraus, dass die zuerst angeschafften Materialien auch zuerst verbraucht werden. Dies bedeutet, dass der Verbrauch der Bestände nach den ersten tatsächlichen Einkaufspreisen, während der Material-Endbestand nach den letzten Einkaufspreisen ermittelt wird.

Beim gewogenen Durchschnittspreisverfahren wird nur die Materialanschaffung und nicht auch der Materialverbrauch berücksichtigt. Dies bedeutet, dass mit jeder Materialanschaffung ein neuer gewogener Durchschnittspreis ermittelt wird. Der Wert des einzelnen Materialverbrauches wird anhand des gewogenen Durchschnittspreises bestimmt.

Der Materialverbrauch gemäß den gleitenden Durchschnittspreisen berücksichtigt jegliche Anschaffungen und jeglichen Verbrauch. Nach jeder Anschaffung wird der neue gleitende Durchschnittspreis des Materialverbrauches ermittelt. Das Material, das auf Lager übrig bleibt, wird nach dem gleitenden Durchschnittspreis bewertet.

Beim Festpreis-Verfahren muss das Unternehmen beim Materialverbrauch Preisabweichungen berücksichtigen. Für dieses Verfahren ist es charakteristisch, dass das Unternehmen am Anfang eines Verbuchungszeitraumes feste Einkaufspreise der Bestandsbewertung bestimmt. Die Differenz zwischen Festpreis und Einkaufspreis für Materialien wird als Abweichung vom Festpreis bezeichnet.

Im Unternehmen XY GmbH wird das gleitende Durchschnittspreisverfahren angewendet. In diesem Unternehmen versucht man, mit ständigen Preiskontrollen und der Suche nach neuen Lieferanten auf dem Markt die niedrigsten Preise und hochwertigsten Materialien zu gewährleisten. Das Unternehmen verfügt für einen Teil des Materials über optimale Bestände, wodurch die Preisschwankungen im Fall von dringenden Anschaffungen gemildert werden sollen. Der Nachteil für das Unternehmen besteht darin, dass diese Materialien auf Lager die Materiallagerbestände des Unternehmens erhöhen.

Am praktischen Beispiel kann man erkennen, dass das FIFO-Verfahren für das Unternehmen nicht die beste Option darstellt. Im Fall der Anwendung des FIFO-Verfahrens zeichnen sich nämlich beim Kostenträger die niedrigsten Kosten ab, wodurch die Ertragslage ungerechtfertigt erhöht wird. Beim gewogenen und gleitenden Durchschnittspreisverfahren liegen die Kosten etwas höher und sind von Preisschwankungen abhängig.

Bei der Bewertung des Materialverbrauchs nach den unterschiedlichen Verfahren wird es nicht möglich sein, mit Sicherheit zu bestimmen, welches Verfahren das beste ist, weil die Anzahl der bewerteten Materialien zu klein ist. Das Unternehmen benutzt zurzeit ungefähr 2500 unterschiedliche Materialien, während im praktischen Beispiel der Diplomarbeit nur sechs benutzt wurden. Diese Materialien werden beim Maschinenbau und für Ersatzteile

benutzt, da das Unternehmen auch Ersatzteile für die hergestellten Maschinen verkauft. Die Materialanschaffung sollte nach folgendem Prinzip erfolgen: beste Materialqualität zu niedrigsten Materialpreisen. Ein niedriger Preis allein darf nicht der Leitsatz sein, weil an erster Stelle die Materialqualität und mit ihr die Zufriedenheit der Kunden, welche die Maschinen und Ersatzteile kaufen, steht.

Schlüsselwörter: kosten, FIFO-Verfahren, gewogenes Durchschnittspreisverfahren, gleitendes Durchschnittspreisverfahren, der Material

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	15
1.1	Opredelitev obravnavane zadeve	15
1.2	Namen, cilj in osnovna trditev	16
1.2.1	Namen.....	16
1.2.2	Cilj	16
1.2.3	Osnovna trditev	17
1.3	Predpostavke in omejitve	18
1.3.1	Predpostavke.....	18
1.3.2	Omejitve	18
1.4	Predvidene metode raziskovanja	19
2	STROŠKOVNO RAČUNOVODSTVO	20
2.1	Pomen stroškovnega računovodstva	20
2.1.1	Stroškovno računovodstvo kot del celotnega računovodstva.....	20
2.1.2	Stroškovno knjigovodstvo	21
2.1.3	Razvoj stroškovnega računovodstva	21
2.1.4	Razlika med stroškovnim in poslovnim računovodstvom.....	22
2.2	Pomen stroškov v stroškovnem računovodstvu.....	22
2.2.1	Računovodske informacije o stroških	22
2.2.2	Definicija stroškov.....	23
2.2.3	Razvrščanje stroškov	23
2.3	Prepoznavanje stroškov v stroškovnem računovodstvu	24
2.3.1	Delovna sredstva kot prvina poslovnega procesa.....	25
2.3.2	Predmeti dela kot prvina poslovnega procesa	26
2.3.3	Storitev kot prvina poslovnega procesa.....	27
2.3.4	Delo zaposlencih kot prvina poslovnega procesa.....	28
3	ZALOGE MATERIALA	29
3.1	Prepoznavanje zalog materiala	29
3.1.1	Definicija zalog materiala in surovin.....	29
3.1.2	Začetno prepoznavanje zalog	30
3.1.3	Stroški nabave surovin in materiala.....	30

3.1.4	Prevrednotenje stroškov materiala.....	31
3.2	Namen zalog v proizvodnem podjetju	31
3.2.1	Vsebina zalog v poslovnem procesu	31
3.2.2	Knjigovodsko vrednotenje zalog ob porabi v proizvodnem podjetju.....	32
3.3	Optimalne zaloge	32
3.3.1	Pomen optimalnih zalog	32
3.4	Inventurni popis zalog materiala in surovin	34
3.4.1	Inventura.....	34
3.4.2	Popisne razlike pri surovinah in materialih	35
4	STROŠKI MATERIALA.....	36
4.1	Splošno o stroških materiala	36
4.1.1	Stroški osnovnega izdelovalnega materiala.....	36
4.1.2	Stroški pomožnega materiala v proizvodnji	37
4.1.3	Stroški energije	37
5	METODE VREDNOTENJA ZALOG IN PORABE MATERIALA	39
5.1	Uvod.....	39
5.2	Vpliv metod vrednotenja zalog in porabe materiala na poslovanje podjetja	39
5.3	Metoda zaporednih cen FIFO	40
5.4	Metoda drsečih povprečnih cen	42
5.5	Metode tehtanih povprečnih cen.....	43
5.6	Metoda stalnih (ocenjenih) cen.....	45
6	PRAKTIČNI PRIMER.....	46
6.1	Predstavitev podjetja.....	46
6.2	Predstavitev praktičnega primera.....	47
6.2.1	Uvod	47
6.2.2	Predstavitev nabave materiala	47
6.2.3	Zahteve kupcev.....	48
6.2.4	Kakovost materiala	48
6.2.5	Vpliv urgentne nabave materiala na ceno.....	48
6.3	Predstavitev primerov	49
6.4	Primeri vrednotenja z metodo FIFO	50
6.4.1	Kumulativna kartica evidenčne številke 195459	50

6.4.2	Kumulativna kartica evidenčne številke 213470.....	51
6.4.3	Kumulativna kartica evidenčne številke 117684.....	52
6.4.4	Kumulativna kartica evidenčne številke 112268.....	54
6.4.5	Kumulativna kartica evidenčne številke 107148.....	55
6.4.6	Kumulativna kartica evidenčne številke 107157.....	56
6.4.7	Komentar praktičnih primerov vrednotenja z metodo FIFO.....	57
6.5	Primeri vrednotenja z metodo tehtanih povprečnih cen	60
6.5.1	Kumulativna kartica evidenčne številke 195459.....	60
6.5.2	Kumulativna kartica evidenčne številke 213470.....	61
6.5.3	Kumulativna kartica evidenčne številke 117684.....	62
6.5.4	Kumulativna kartica evidenčne številke 112268.....	64
6.5.5	Kumulativna kartica evidenčne številke 107148.....	65
6.5.6	Kumulativna kartica evidenčne številke 107158.....	66
6.5.7	Komentar praktičnih primerov vrednotenja z metodo tehtanih povprečnih cen	67
6.6	Praktični primeri vrednotenja z metodo drsečih povprečnih cen	70
6.6.1	Kumulativna kartica evidenčne številke 195459.....	70
6.6.2	Kumulativna kartica evidenčne številke 213470.....	71
6.6.3	Kumulativna kartica evidenčne številke 117684.....	72
6.6.4	Kumulativna kartica evidenčne številke 112268.....	74
6.6.5	Kumulativna kartica evidenčne številke 107148.....	75
6.6.6	Kumulativna kartica evidenčne številke 107157.....	76
6.6.7	Komentar praktičnih primerov vrednotenja z metodo drsečih povprečnih cen..	77
6.7	Primerjava vrednosti porabe materiala po stroškovnih nosilcih.....	80
6.7.1	Stroškovni nosilec E126/5015	80
6.7.2	Stroškovni nosilec E126/5091	81
6.7.3	Stroškovni nosilec E126/5145	82
7	ZAKLJUČEK.....	83
8	UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI.....	84
8.1	Literatura.....	84
8.2	Viri	84

KAZALO TABEL

Tabela 1: Evid. št. 195459, VODILO VER 1 X 17.02.....	50
Tabela 2: Evid. št. 213470 TRAN, TRAK AN25 400 X 2900.....	51
Tabela 3: Evid. št. 117684, LEŽ VR 55 X 90 X 18 B7011C.T.	53
Tabela 4: Evid. št. 112268 LEŽ KE 50X 90X 20 6210 2RSR.....	54
Tabela 5: Evid. št. 107148 MATICA KM 11 M 55X2	55
Tabela 6: Evid. št. 107157 PODLOŽKA LEŽ MB11A 55X 81X2.5	56
Tabela 7: Stroškovni nosilec E126/5015	58
Tabela 8: Stroškovni nosilec E126/5091	58
Tabela 9: Stroškovni nosilec E126/5145	59
Tabela 10 Evid. št. 195459 VODILO VERIGE VER 1 X 17.02	60
Tabela 11: Evid. št. 213470 TRAN. TRAK AN25 400 X 2900.....	61
Tabela 12: Evid. št. 117684 LEŽ VR 55 X 90 X 18 B7011C.T.	63
Tabela 13: Evid. št. 112268 LEŽ KE 50 X 90 X 20 6210 2RSR.....	64
Tabela 14: Evid. št. 107148 MATICA KM 11 M 55X2	65
Tabela 15: Evid. št. 107157 PODLOŽKA LEŽ MB11A 55 X 81 X 2.5	66
Tabela 16: Stroškovni nosilec E126/5015	68
Tabela 17: Stroškovni nosilec E126/5091	68
Tabela 18: Stroškovni nosilec E126/5145	69
Tabela 19: Evid. št. 195459 VODILO VER 1 X 17.02.....	70
Tabela 20: Evid. št. 213470 TRAN. TRAK AN25 400 X 2900.....	71
Tabela 21: Evid. št. 117684 LEŽ VR 55 X 90 X 18 B7011C.T.	73
Tabela 22: Evid. št. 112268 LEŽ KE 50 X 90 X 20 6210 2RSR.....	74
Tabela 23: Evid. št. 107148 MATICA KM 11 M 55 X 2	75
Tabela 24: evid. št. 107157 PODLOŽKA LEŽ MB11A 55 X 81 X 2.5	76
Tabela 25: Stroškovni nosilec E126/5015	78

Tabela 26: Stroškovni nosilec E126/5091	78
Tabela 27: Stroškovni nosilec E126/5145	79
Tabela 28: Stroškovni nosilec E126/5015 po različnih metodah	80
Tabela 29: Stroškovni nosilec E126/5091 po različnih metodah	81
Tabela 30: Stroškovni nosilec E126/5145 po različnih metodah	82

1 UVOD

1.1 *Opredelitev obravnavane zadeve*

Računovodstvo je delovno področje podjetja, ki pripravlja računovodska poročila, da pristojni organi podjetja lahko sprejemajo odločitve o poslovanju podjetja. Računovodska poročila vsebujejo zapis poslovnih dogodkov, ki so se zgodili v tekočem poslovnem letu in v preteklih letih poslovanja, in predvidevajo poslovanje podjetja.

Stroškovno računovodstvo vsebuje analitične evidence podjetja in je namenjeno notranjim uporabnikom v podjetju, saj je le tako omogočeno sprotno spremljanje gibanja stroškov. Uporabnik informacij stroškovnega računovodstva je poslovodstvo. Na temeljih informacij stroškovnega računovodstva ugotavlja uspešnost podjetja.

V diplomski nalogi bom raziskovala vpliv različnih metod vrednotenja porabe materiala na obseg stroškov materiala. Pri metodah vrednotenja porabe materiala so odločujoči različni dejavniki, kot so nihanje cen na svetovnem trgu kovin, inflacija, obračanje zalog, količinski popusti. Podjetje se mora odločiti, po kateri metodi bo ovrednotilo porabo materiala, in jo zapisati v računovodski pravilnik. Različne metode vrednotenja porabe materiala vplivajo tudi na ceno lastnega končnega izdelka, saj ima v proizvodnem podjetju, ki preoblikuje kovine v končne izdelke ali jih prodaja v obliki rezervnih delov, velik pomen prav prvina poslovnega procesa. Metode vrednotenja porabe materiala vplivajo tudi na višino stroškov, ki se prenašajo v odhodke in na koncu obračunskega obdobja na poslovni izid. V teoretičnem delu diplomske naloge bom predstavila stroškovno računovodstvo, računovodsko obravnavo zalog materiala, stroške materiala in različne metode vrednotenja porabe materiala. Raziskovalni del se bo nanašal na skupino materialov, pri katerih bom ponazorila porabo po metodi FIFO, metodi drsečih povprečnih cen in metodi tehtanih povprečnih cen.

1.2 Namen, cilj in osnovna trditev

1.2.1 Namen

Podjetje XY d. o. o. se odloča o spremembi vrednotenja porabe materiala. Podjetje ni naredilo analize za preučitev posledic, ki bi nastale s spremembo metode vrednotenja porabe materiala. Sedaj uporablja metodo drsečih povprečnih cen, kjer se nova poraba računa glede na predhodne nabave in porabe materiala, torej se pri vsaki novi nabavi izračuna nova povprečna cena. Podjetje uporablja to metodo od reorganizacije iz obrtne zadruga, ko je začelo nabavljati material za izdelavo novih proizvodov in polproizvodov.

1.2.2 Cilj

Cilj te diplomske naloge je ugotovitev, katera metoda je iz vidika stroškov materiala za prihodnje delovanje podjetja najustreznejša. Pri tem je treba upoštevati tudi predvidene stroške, ki bi nastali s spremembo informacijske tehnologije zaradi spremembe metode vrednotenja materiala.

Cilj podjetja so višji stroški in s tem nižji poslovni izid. Podjetje v tem primeru plača manj davka od dobička. Toda poslovni izid mora ostati pozitiven, da podjetje ne izgubi bonitet pri bankah. Cilj podjetja ni prikaz visokega dobička, ker si lastnik ne izplačuje udeležbe na dobičku.

1.2.3 Osnovna trditev

Osnovna trditev se glasi, da menjava metode vrednotenja porabe materiala ne bi pozitivno vplivala na stroške materiala in posledično na poslovni izid podjetja. Ta bi predstavljala zelo velik zalogaj za informacijski sistem, ker je trenutno v uporabi več kot 2500 evidenčnih števil materialov.

Če bi se podjetje odločilo za metodo FIFO, bi se stroški zmanjšali in bi podjetje plačalo več davka od dobička, ker bi bil poslovni izid višji. V primeru, da bi se čisti dobiček izplačal lastniku, bi bilo vrednotenje porabe materiala po metodi FIFO za lastnike boljša odločitev, ker bi bil poslovni izid višji. V primeru podjetja XY d. o. o. se čisti dobiček ne izplačuje lastniku in se poveča skupni kapital, zato metoda FIFO ni smotrna, ker bi podjetje plačalo več davka od dobička.

Menim, da je metoda, ki jo trenutno uporablja podjetje XY d. o. o, najboljša zanjo. To je metoda drsečih povprečnih cen. Podjetje izkazuje višje stroške porabljenega materiala in s tem nižji poslovni izid. Podjetje plača iz tega razloga manj davka od dobička in se izogne stroškom zaradi menjave informacijskega sistema.

1.3 Predpostavke in omejitve

1.3.1 Predpostavke

Predpostavljam, da bo iz praktičnega vzorca razvidno, da se stroški porabe materiala razlikujejo glede na metodo vrednotenja porabe materiala. Podjetje nabavlja material v večjih količinah in dobiva od dobaviteljev količinske popuste glede na dobavljene količine iz predhodnega leta. Velik vpliv na cene kovin ima svetovna borza kovin, nanjo pa vplivajo tudi roki dobave in količina nabavljenih materialov. V primeru urgentne nabave je material dražji, ker je nabavna cena definirana brez količinskega popusta z dodatnimi stroški dostave. Na gibanje cen materialov torej vpliva veliko dejavnikov, na katere ni možno vplivati. Čeprav se nam zdijo dejavniki zanemarljivi, imajo velik vpliv na nabavne cene materialov in s tem na ceno porabljenega materiala in zaloge materiala.

1.3.2 Omejitve

Podjetje ima v računovodskem pravilniku opredeljeno metodo drsečih povprečnih cen. Omejitev predstavlja dejstvo, da v tej diplomski nalogi ne moremo preračunati vseh nabavljenih materialov po drugih dveh metodah, in sicer metodi FIFO in metodi tehtanih povprečnih cen. Tako ne moremo zagotovo trditi, da je druga metoda boljša. Podjetje mora za prodane stroje imeti na zalogi rezervne dele, saj mora v primeru okvare kupcu omogočiti čim krajši dobavni rok. S tem se zaloge materiala povečujejo, bremenijo podjetje in vplivajo na višino cen.

1.4 Predvidene metode raziskovanja

Vire za svojo diplomsko nalogo sem iskala med strokovno literaturo v knjižnici, poleg tega sem uporabila gradivo Višje strokovne šole Academia in literaturo na spletu. Za praktični del bom uporabila podatke podjetja XY d. o. o. Praktični del bo predstavljala projekcija resničnih podatkov, na podlagi katerih bo mogoče opredeliti pravilnost trditve, da v primeru podjetja XY d. o. o. menjava metode vrednotenja porabe materiala ni smotrna.

2 STROŠKOVNO RAČUNOVODSTVO

2.1 *Pomen stroškovnega računovodstva*

Stroškovno računovodstvo je pomemben dejavnik, ki poslovodstvu poda natančne podatke o poslovanju podjetja. Poslovodstvu omogoča načrtovanje poslovanja podjetja, analizo trenutnega stanja podjetja in izvajanje kontrol o pravilnem poslovanju podjetja.

2.1.1 *Stroškovno računovodstvo kot del celotnega računovodstva*

Pod pojmom stroškovno računovodstvo razumemo različna računovodstva, ki kot posamezni del obravnavajo le del poslovanja podjetja. V stroškovno računovodstvo spada knjigovodstvo osnovnih sredstev, knjigovodstvo materiala, knjigovodstvo osebnih dohodkov, knjigovodstvo storitev, knjigovodstvo proizvodnje, knjigovodstvo prodaje poslovnih učinkov ter s tem povezano računovodsko predračunavanje, računovodsko nadziranje in računovodsko preučevanje. (Turk, Kavčič, Koželj, 2003, 15- 17)

Sodobno pojmovanje stroškovnega računovodstva ni omejeno samo na knjigovodsko evidentiranje z računovodskimi obračuni, temveč zajema celotno računovodsko spremljanje in presojanje notranjega dela poslovanja podjetja.

S stroškovnim računovodstvom niso povezani samo stroški, temveč tudi nastajajoči poslovni učinki in sredstva, iz katerih nastajajo stroški. Podatkov o dejanskih stroških ne moremo uporabiti za dnevne odločitve, ker so ti podatki na razpolago prepozno. Uporabimo jih lahko v okviru določenega obračunskega obdobja (mesečnega, trimesečnega, polletnega ali letnega).

2.1.2 *Stroškovno knjigovodstvo*

Sestavni del stroškovnega računovodstva je stroškovno knjigovodstvo, ki preučuje razpoložljive prvine poslovnega procesa, njihovo porabo in nastajanje novih poslovnih učinkov. Analitične evidence, ki nastajajo v stroškovnem knjigovodstvu se nanašajo na opredmetena osnovna sredstva, material, polizdelke, proizvode, opravljeno delo, trgovsko blago. Podatki so izraženi v količinski in denarni enoti. Stroškovno knjigovodstvo se ukvarja s stroški in je tako povezano s stroškovnimi nosilci in stroškovnimi mesti. Stroškovni nosilec je proizvod ali skupina proizvodov, ki jih podjetje izdeluje, z njihovo proizvodnjo nastanejo stroški. Stroškovno mesto je zaokrožen del podjetja, v katerem nastajajo stroški, ki jih ne moremo točno pripisati določenemu proizvodu. (Leva, Mlinarič, 2009, 14)

2.1.3 *Razvoj stroškovnega računovodstva*

Razvoj stroškovnega računovodstva lahko razdelimo v dve fazi. Prva faza zajema njegov sestavni del, to je knjigovodstvo. Druga faza je računovodsko predračunavanje, računovodsko nadziranje in računovodsko preučevanje.

V prvi fazi je bilo stroškovno računovodstvo usmerjeno k obračunavanju dejansko nastalih stroškov, torej k preteklemu poslovanju podjetja, in dejanskim stroškom tega poslovanja. V drugi fazi je stroškovno računovodstvo začelo predvidevati prihodnje poslovanje podjetja in po različnih metodah presojati kakovost poslovanja podjetja. V prvi fazi je bilo stroškovno računovodstvo vsebinsko okrnjeno, čeprav je na področju samega knjigovodstva zadostno razvito. V drugi fazi je stroškovno računovodstvo vsebinska celota, saj nam zagotavlja vse potrebne podatke. Stroškovno računovodstvo postaja nepogrešljiv del pri oblikovanju in izvajanju poslovnih odločitev, predvsem pri prihodnjem poslovanju podjetja na podlagi analize preteklih dogodkov.

Uvedba računalnikov v stroškovnem računovodstvu ne spremeni vsebine dela v računovodstvu, temveč spremeni le njegovo organizacijsko obliko. Omogoča obdelavo velike

količine podatkovnih evidenc, ki jih s pomočjo dobrega računalniškega programa lahko kakovostno razporejamo in kontroliramo.

2.1.4 Razlika med stroškovnim in poslovnim računovodstvom

V stroškovnem računovodstvu obravnavamo računovodske podatke in iz njih oblikujemo računovodske informacije. Pri poslovnem računovodstvu obravnavamo enkratne računovodske informacije za poslovno odločanje. Stroškovno računovodstvo se ukvarja z informacijami o notranjem poslovanju podjetja, od poslovnega računovodstva pa se pričakuje preučevanje notranjih računovodskih informacij o poslovanju podjetja in vpliv okolja na delovanje podjetja. Poslovno računovodstvo je usmerjeno predvsem v odločanje, medtem ko se stroškovno računovodstvo ukvarja tudi s podatki, ki se pri ustaljenem obdelovanju nalagajo v baze. (Leva, Mlinarič, 2009, 18)

2.2 Pomen stroškov v stroškovnem računovodstvu

S pravilno obravnavo in razporeditvijo stroškov daje stroškovno računovodstvo poslovnemu pomembne informacije v zvezi z odločitvami o poslovanju podjetja. S pravilno obravnavo stroškov lahko podjetje določi pravilno lastno ceno proizvodov in oblikuje prodajne cene proizvodov, kar podjetju omogoča doseganje dobrih rezultatov poslovanja. (Turk, Kavčič, Kokotec – Novak, 2000, 73)

2.2.1 Računovodske informacije o stroških

Poslovanje vsakega podjetja je usmerjeno k doseganju poslovnih učinkov, se pravi k ustvarjanju novih proizvodov ali opravljanju storitev. Zato se pri poslovnem procesu pojavljajo stroški v zvezi z novimi učinki ali opravljenimi storitvami, zaradi česar si ne moremo zamisliti dobrih poslovnih učinkov brez dobrega poznavanja stroškov, ki nastanejo pri proizvodnji. (Turk, Kavčič, Kokotec – Novak, 2000, 73)

Računovodskih informacij o dejanskih stroških ni mogoče uporabljati pri vsakodnevnih odločitvah, ker so te informacije na voljo prepozno. Te informacije je možno uporabiti šele po zaključku določenega obdobja. Zato postaja načrtovanje stroškov zmeraj bolj pomembno. Načrtovanje stroškov nam pomaga pri uresničevanju in nadzoru dejanskih stroškov. Nadzor stroškov nam ponuja parametre, ki povedo, na katerih področjih se lahko delovni proces dodatno izboljša. Stroške proučujemo, tako da nadziramo njihovo gibanje.

2.2.2 Definicija stroškov

Stroški so cenovno izraženi potroški prvin poslovnega procesa, ki nastopajo pri doseganju poslovnih učinkov, ustvarjanju proizvodov in opravljanju storitev, v načelu so zmnožek potroškov delovnih sredstev, predmetov dela, storitev in delovne sile z njihovimi cenami oziroma obračunskimi postavkami. (Turk, Kavčič, Kokotec - Novak, 2000, 77)

O stroških ne moremo govoriti, ko nimamo opravka s katero koli prvino poslovnega procesa. To je v primerih, ko se prvina poslovnega procesa ne troši, čeprav je navzoča pri poslovnem procesu, ko prvine poslovnega procesa ne moremo izraziti vrednostno in v zvezi z njeno nabavo niso potrebna denarna sredstva, ko stroški niso smiselno povezani z nastajanjem poslovnih učinkov in ko stroški presegajo utemeljen znesek pri proizvodnji poslovnih učinkov. Torej moramo natančno vedeti, kateri odhodek je tudi strošek pri proizvodnji poslovnih učinkov. (Turk, Kavčič, Kokotec - Novak, 2000, 75)

2.2.3 Razvrščanje stroškov

Stroške moramo zmeraj prilagoditi namenu, torej poslovnemu procesu, pri katerem stroški nastajajo. Vsi stroški, ki nastajajo v proizvodnem procesu, izkazujejo lastno ceno proizvodov. To so predvsem stroški porabljenega materiala, stroški storitev, amortizacija, plače zaposlenih, ki izdelujejo proizvod. Pri proizvodnem procesu se pojavlja še veliko drugih stroškov, ki niso neposredno vezani na izdelavo izdelka. To so predvsem porabljena

električna energija, ogrevanje proizvodnih prostorov, telekomunikacijske storitve in plače proizvodne režije. (Šubelj, 2010,42-45)

Stroške delimo na naravne vrste. Naravne vrste stroškov se pojavljajo pri opravljanju poslovnega procesa. Za naravne vrste stroškov je značilno, da sodelujejo v poslovnem procesu. Pri poslovnih odločitvah je razvrščanje stroškov po naravnih vrstah pomembno, ko se podjetje odloča za zamenjavo ene prvine poslovnega procesa. Nepoznavanje stroškov dela, ko se odločimo nadomestiti delavce s stroji, lahko privede do napačne odločitve. V tem primeru se lahko podjetje namesto želenega dobička ustvari izgubo.

Poznavanje stroškov v veliki meri pripomore k uspešnosti proizvodnega procesa, saj se v primeru nepoznavanja pojavljajo zmeraj novi stroški, ki ga bremenijo.

V zvezi s proizvodnim procesom ločimo načrtovane stroške. V tem primeru stroške načrtujemo in se poskušamo čim bolj približati proizvodnim stroškom. Uresničeni stroški so tisti, ki so se pojavili v času proizvodnega procesa.

Uresničene stroške ugotavljamo na podlagi računovodskih evidenc. Pri določanju uresničenih stroškov ni nobenih težav, saj so to stroški, ki so že nastali ob izvajanju proizvodnega procesa. Več težav se pojavlja v primeru načrtovanja stroškov, ki jih je treba čim bolj natančno določiti. V ta namen je treba predvidevati vsako najmanjšo postavko, ki bi lahko vplivala na vrednost stroškov.

Načrtovani stroški lahko imajo odločilen vpliv na poslovni izid podjetja. Če niso temeljito načrtovani, se lahko podjetje znajde v nepredvidljivi situaciji. Zato v podjetjih načrtovanim stroškom posvečajo veliko pozornost.

2.3 Prepoznavanje stroškov v stroškovnem računovodstvu

Pojem stroški v stroškovnem računovodstvu zajema vse stroške, ki nastanejo z izdelavo proizvoda. Brez teh stroškov bi bila izdelava proizvodov nemogoča. Stroški v stroškovnem računovodstvu so torej tesno povezani z nastajanjem novih proizvodov in storitev.

Prvine poslovnega procesa v podjetju so delovna sredstva, predmeti dela, storitve drugih in zaposleni s svojim delom. V stroškovnem računovodstvu je razporeditev nekoliko drugačna.

2.3.1 Delovna sredstva kot prvina poslovnega procesa

Za delovna sredstva je značilno, da se ob uporabi med delovnim procesom ne spreminjajo in ne prenehajo obstajati, temveč prenesejo del svojih lastnosti na proizvod. Delovna sredstva imajo daljšo dobo koristnosti od enega leta in se amortizirajo. Med sredstva, ki se ne amortizirajo, se štejejo zemljišča, saj se ne izrabljajo in ne zastarijo kot vsa ostala delovna sredstva. Če ima delovno sredstvo krajšo dobo koristnosti od enega leta, ga obravnavamo kot material in se ne amortizira. Nekatera delovna sredstva lahko vzamemo v najem in najemnino obravnavamo kot storitev drugih. (Turk, Kavčič, Koželj, 2001, 20)

Delovna sredstva lahko delimo v tri skupine, zato se v stroškovnem računovodstvu ne uporablja pojem delovnih sredstev, temveč pojem osnovna sredstva. Pojem delovna sredstva zajema osnovna sredstva, material (drobni inventar) in tuje storitve (najemi).

Med storitve drugih lahko prištevamo tudi patente in licence. To so storitve z dolgotrajnim učinkom. Licence in patenti so opredmetena dolgoročna sredstva, ki se amortizirajo. Teh storitev ne moremo prištevati med druge storitve, ki so kratkoročne narave.

V stroškovnem računovodstvu proizvodnega podjetja se največkrat pojavljajo opredmetena osnovna sredstva. Pojavljajo se v obliki opreme in zgradb.

Z osnovnimi sredstvi imamo opravka le takrat, ko osnovna sredstva prenašajo svoje lastnosti na proizvode, torej so tesno povezana z nastajanjem poslovnih učinkov. Zaradi lažjega evidentiranja mora vsako podjetje imeti register osnovnih sredstev. Ta register vsebuje datum nabave osnovnega sredstva, naziv osnovnega sredstva, način pridobitve, inventarno številko osnovnega sredstva, amortizacijsko stopnjo – dobo uporabe osnovnega sredstva. Register osnovnih sredstev je trajni register, ki ga mora podjetje hraniti v trajnih arhivih.

2.3.2 Predmeti dela kot prvina poslovnega procesa

Razlika med pojmom surovina in material se definira tako, da se pojem surovina opredeli kot prvostopenjsko dejavnost pri predelavi. Iz tega izhaja, da se surovine pridobivajo v rudarstvu (ruda se predela v železo, baker, aluminij), gozdarstvu (drevje se predela v hlodovino), kmetijstvu (mleko in meso se predelata v mesne in mlečne izdelke).

Material je predelana surovina na drugi stopnji. Proizvod, ki je v enem podjetju končni proizvod, je lahko v drugem podjetju osnovni material. Osnovni in pomožni materiali se porabljajo v osnovnem tehnološkem procesu, pri čemer je osnovni material zmeraj podlaga za novi proizvod. Brez pomožnega materiala ne moremo izdelati novega proizvoda. Pomožni material ne vstopa v celoti v novi proizvod. V novi proizvod vstopa le v primeru kemičnega spreminjanja proizvoda, to je v primeru barvanja tkanin. (Turk, Kavčič, Koželj, 2001, 23)

Material pripoznamo takrat, ko preneha obstajati v samostojni obliki in s prvotnimi lastnostmi. Zato tudi preneha obstajati kot posebno sredstvo v podjetju. Drugače kot pri delovnih sredstvih, ki imajo še vedno enako obliko.

Za kupljene energente je značilno, da je to material, ki se po nabavi takoj uporabi in iz tega ne nastane nov proizvod.

Za drobni inventar je značilno, da fizično obstaja tudi po tem, ko se zaradi uporabe delno izrabi. A drobni inventar ostane delno uporaben in ni osnovno sredstvo, ker ima dobo uporabe krajšo od enega leta (orodja).

Ker se v različnih podjetjih pojavlja več tisoč raznih materialov, je treba izdelati poseben šifrant materialov, ki vsebuje številko oziroma šifro materiala. Podjetje mora temeljito preučiti sistem, po katerem bo vodilo evidenco materiala. Sistem mora veljati dalj časa, ker v nasprotnem primeru kasnejše spremembe prinesejo številne težave pri primerjavi z novejšimi podatki. Način razvrščanja materiala mora biti pregleden, da ne povzroča izgube časa pri iskanju ustreznega materiala.

2.3.3 *Storitev kot prvina poslovnega procesa*

Storitev kot prvina poslovnega procesa nima lastne opredmetene oblike. Največkrat so porabljene istočasno z uporabo.

Storitve kot prvine poslovnega procesa delimo na:

- kupljene ali drugače pridobljene storitve in
- lastne storitve.

Kupljene storitve vstopajo v podjetje kot poslovni učinek kakšnega drugega podjetja. To so predvsem storitve zunanjih kooperantov, ki opravijo del proizvodnega procesa. To se zgodi največkrat v primeru, ko podjetje neke določene faze dela ne izvaja, ker za to nima ustrezne opreme (kromanje, nitriranje, peskanje itd.).

Lastne storitve lahko opredelimo kot izvajanje vzdrževalnih del v lastnem podjetju. Teh storitev ne dobimo zaračunanih, ampak moramo zagotoviti izvajalcem (zaposlenim) pripadajočo plačo in nabaviti potrošni material za vzdrževalna dela.

Storitve lahko razvrstimo tudi v storitve, ki:

- se neposredno uporabljajo pri izvajanju poslovnega procesa, brez teh storitev ne bi izdelali proizvodov;
- neposredno oblikujejo znanje pri poslovnem procesu, to je prenašanje tehnološkega znanja;
- vplivajo na okoliščine pri izvajanju poslovnega procesa, delovanje države in drugega okolja (takse);
- omogočajo navzočnost pri poslovnem procesu potrebnih sredstev, to so predvsem kreditiranje in različne obresti, ki so strošek posebne vrste.

V stroškovnem računovodstvu se ukvarjamo le s storitvami, ki jih uporabljamo za nemoteno izvajanje poslovnega procesa. Storitve, ki neposredno oblikujejo znanje pri poslovnem procesu, največkrat razvrstimo med osnovna sredstva, ker obravnavajo patente in licence, ki imajo dobo uporabnosti več kot eno leto. ((Turk, Kavčič, Koželj, 2001, 28)

2.3.4 Delo zaposlenih kot prvina poslovnega procesa

Delo zaposlenih pomeni njihovo delovanje v poslovnem procesu, opredelimo ga lahko samo za obdobja, v katerem jih preučujemo. Stroške dela zaposlenih ne moremo primerjati z osnovnimi sredstvi kot sredstvi in materialom kot sredstvom. Delo zaposlenih lahko primerjamo s storitvami drugih podjetij in plačo kot strošek drugih storitev.

Plača je cenovno izražen potrošek delovne sile. Plače so zmnožek opravljenega dela z ustreznimi plačnimi postavkami, ki si jih podjetje določi samo.

Na plače vplivajo:

- sestavljenost dela (vrsta, zahtevnost),
- količina opravljenega dela (normativi, opravljenega dela),
- kakovost opravljenega dela (delo mora biti opravljeno kakovostno),
- gospodarnost pri delu (gospodarna izraba delovnih sredstev, predmetov dela).

Razlikujemo:

- plačo za opravljeno delo (plačilo za opravljeno delo in nadurno delo) od
- nadomestila plače za neopravljeno delo (pripada zaposlenim za bolezenske dopuste, letne dopuste, državne in plačane izredne dopuste).

V plačo se štejejo prispevki in davki, ki jih iz svoje plače krije zaposleni, podjetje pa jih v imenu zaposlenega plača. Podjetje mora plačati le dajatve iz plač. (Turk, Kavčič, Koželj, 2001, 32)

Oseba mora s podjetjem skleniti pogodbo o zaposlitvi, da dobi v podjetju status zaposlene osebe. Podjetje zaposli osebo za delo v dogovorjenem delovnem času. To vodi do izplačila plače. Nezaposlitev zaposlenca v poslovnem procesu vodi k nadomestilu plač samo v primeru opravičljivega izostanka. Opravičljivi izostanek je poraba letnega dopusta, državni prazniki, bolniški izostanek (če ga odobri zdravnik). V primeru neopravičljivega izostanka se prekine delovno razmerje.

3 ZALOGE MATERIALA

3.1 Prepoznavanje zalog materiala

Zaloge materiala so sredstva, ki so v skladiščih podjetja namenjene prodaji in predelavi v nove proizvode. Višina zalog je odvisna od tega, s kakšno dejavnostjo se podjetje ukvarja. Zaloge so gibljiva sredstva, ki se nenehno spreminjajo. Če preučujemo trgovsko podjetje, se zaloge hitro obračajo, pri podjetjih, ki opravljajo storitve, pa zalog ni. Preučevano podjetje ima relativno visoke zaloge, ker so dobavni roki za dobave strojev relativno visoki in deli, ki se vgrajujejo, relativno specifični in izdelani po naročilu.

3.1.1 Definicija zalog materiala in surovin

Slovenski računovodski standard 4 obravnava zaloge materiala in jih opredeljuje kot kratkoročna opredmetena sredstva, ki bodo porabljena pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev za prodajo.

Zaloge so praviloma sredstva v opredmeteni obliki, ki bodo porabljena pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev oziroma pri proizvodvanju za prodajo ali so prodana v okviru rednega poslovanja. »(Slovenski inštitut za revizijo, SRS, 2006 4. 1.)«

Zaloge surovin in materiala so količine v skladiščih, v dodelavi in predelavi ter na poti do dobavitelja, če jih je kupec že prevzel. Zaloga v postopku proizvodvanja zajema nedokončano proizvodnjo in polizdelke. Nedokončana proizvodnja lahko obsega tudi opravljene storitve, ki so do konca obračunskega obdobja dokončane, od naročnika pa še niso bile prevzete.

Prodaji namenjena zaloga zajema dokončane proizvode, trgovsko blago v skladišču, količine na poti do kupca, dokler jih ta ne prevzame, in tudi količine na poti od dobavitelja, če jih je kupec že prevzel.

3.1.2 Začetno prepoznavanje zalog

Za zaloge velja temeljno pravilo za začetno prepoznavanje v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja. Prepoznajo se, če je verjetnost, da bodo pritekale z njimi povezane gospodarske koristi in če je možno njihovo nabavno vrednost oziroma stroškovno vrednost zanesljivo izmeriti. Sredstva v zalogi se po SRS 4 v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja prepozna kot sredstva, ki bodo po prevzemu na podlagi ustreznih knjigovodskih listin prešla v material na zalogi. Prepoznavanje sredstev v zalogi se preneha, ko se sredstva porabijo, zato je potrebna ustrezna knjigovodska listina.

Začetna mera pridobljenih zalog je nabavna cena. Sestavljena je iz nakupne cene in vseh drugih stroškov nabave (carina, druge nepovratne nakupne dajatve in neposredni stroški nabave). V ceno je treba všteti tudi DDV, ki ni predmet vračila.

Prva sestavina nabavne cene oziroma nabavne vrednosti je dobaviteljeva prodajna cena. Po SRS 4 se imenuje nakupna cena in se zmanjšuje za dobljene popuste. Popust je lahko izražen na nakupni listini ali pa odobren kasneje. Te popuste moramo obravnavati kot zmanjšanje prvotno določene nabavne cene oziroma vrednosti. Če pa se od časa nabave surovin zaloge porabijo, je takšen popust treba obravnavati kot zmanjšanje stroškov surovin in materiala.

3.1.3 Stroški nabave surovin in materiala

Neposredni stroški nabave surovin in materiala so tisti stroški, ki kupcu povzročajo dodatne stroške v zvezi z nabavo. Sem se štejejo stroški prevozov, nakladanja, pakiranja, spremljanja (izredni prevozi), posredniških agencij, ki bremenijo kupca ob nabavi surovin, zavarovanj, zaračunana dodatna nepovratna embalaža (palete). Če kupec sam opravlja prevoze in razkladanje, se ne poveča nabavna cena surovin, temveč jih krije neposredno iz odhodkov. Nabavno ceno kupljenih surovin tvorijo tudi zneski zaračunane carine, če so te uvožene iz držav izven Evropske unije (EU). Znotraj držav EU carine ni, se pa obračunava DDV.

Davčna osnova pri uvozu surovin in materiala se določi v skladu s carinskimi predpisi EU. Carinski stroški, ki nastanejo pri uvozu surovin, se vštejejo v carinsko vrednost nabavljenih surovin in materialov. (Inštitut za revizijo, 2006, SRS 14).

3.1.4 Prevrednotenje stroškov materiala

Prevrednotenje stroškov materiala je sprememba njihove knjigovodske vrednosti, ki se opravi na koncu obračunskega leta. Prevrednotenje materiala se opravi, če se pri letnem popisu ugotovijo inventurni viški ali manki, za katere pa ni nihče osebno odgovoren. V tem primeru se stroški inventurnih mankov povečujejo, inventurni viški jih zmanjšujejo.

3.2 Namen zalog v proizvodnem podjetju

Namen zalog v podjetju je zagotavljanje nemotenega poslovanja podjetja. Koeficient obračanja zalog je odvisen od dejavnosti in vrste materiala, ki ga podjetje uporablja. V mlekarstvu se zaloge hitreje obračajo kot v podjetjih, ki uporabljajo trajnejše surovine.

3.2.1 Vsebina zalog v poslovnem procesu

Zaloge so opredmetena sredstva, ki se bodo porabila pri ustvarjanju proizvodov in opravljanju storitev oziroma pri proizvodnji za prodajo ali so prodana v okviru rednega poslovanja. Z zalogami je treba razumeti količine materiala v proizvodnem podjetju ali trgovskega blaga v trgovski dejavnosti v skladišču, dodelavi, predelavi in na poti od dobavitelja do kupca ter količine nedokončane proizvodnje.

Surovine in material predstavljajo sredstva, ki so nujno potrebna pri proizvodnji poslovnih učinkov.

Zaloge v poslovnem procesu delimo na:

- zaloge, ki so namenjene prodaji v okviru rednega poslovanja,
- zaloge, ki so v postopku proizvodnje in bodo šele po dokončnosti namenjeni prodaji,
- zaloge, ki bodo porabljene pri proizvodnji proizvodov ali pri opravljanju prodaji namenjenih storitev.

3.2.2 Knjigovodsko vrednotenje zalog ob porabi v proizvodnem podjetju

Knjigovodska vrednost porabljenih surovin in materiala je strošek surovin in materiala. Knjigovodska vrednost prodanih zalog surovin in materiala pa je poslovni odhodek. Tako se obravnava tudi vrednost pri inventurnem popisu. Ko so zaloge surovin in materiala porabljene, se njihov knjigovodski znesek pripozna kot odhodek obdobja, v katerem je bil ustrezeni prihodek obračunan. (Inštitut za revizijo, 2006, SRS 4)

3.3 Optimalne zaloge

Optimalne zaloge omogočajo podjetju nemoteno poslovanje in zagotavljanje nemotenega poslovanja drugih podjetij, ki so odvisna od dobav rezervnih delov za nemoteno delovanje svoje proizvodnje.

3.3.1 Pomen optimalnih zalog

Optimalne zaloge materiala omogočajo nemoteno delovanje proizvodnje in prodaje, hkrati pa vežejo velika finančna sredstva in povzročajo precejšen izdatek. Skladišče mora razpolagati s potrebnim materialom po vrstah, količini in po dobavnem roku. Dobavni rok je časovno omejen in nam omogoča nabavo materiala v kratkem roku in z najnižjimi stroški nabave. Glede na točnost dobavnih rokov se lahko določijo optimalne zaloge. To pomeni, da nam

dobavitelj na točno določen rok dobavi material, ki ne bremeni naših zalog. Naše zaloge se zato hitreje obračajo.

Iz vidika skladiščnega poslovanja se pri določanju optimalnih zalog pojavljata dve nasprotujoči si okoliščini:

- Skladišče mora na eni strani razpolagati s potrebnim materialom po vrstah, količini in dobavnem roku, torej teži k temu, da so zaloge čim višje, da zadovolji vso porabo materiala v proizvodnji.
- Skladiščenje materiala po drugi strani povzroča stroške, zato naj bodo zaloge materiala najnižje.

Med tema dvema trditvama je treba pri optimalnih zalogah poiskati najboljšo rešitev. Rešitev je, da so na zalogi le materiali, ki jih potrebujemo.

Na višino zalog vplivajo različni spreminjajoči se pogoji ponudbe in povpraševanja po materialu, likvidnost podjetja, komunikacije in prevozne možnosti, vrsta proizvodnje, intenzivnost porabe materiala in cilji splošne politike podjetja.

Optimalna zaloge je tista zaloge, ki ni premajhna in ne prevelika in je specifična za skoraj vsako podjetje. Pri določanju moramo upoštevati stroške samega skladiščenja in stroške, ki jih lahko povzroči pomanjkanje materiala.

Učinkovitega gospodarjenja z zalogo materiala si ne moremo predstavljati brez učinkovitega informacijskega sistema, ki zagotavlja tekoče stanje zalog, različne obračune in gibanje zalog. Informacijski sistem nam omogoča spremljanje ravni posameznih vrst zalog in pripravo potrebnih podatkov.

Optimalne zaloge se opredeljujejo kot konstantna raven med minimalno zalogo in maksimalno zalogo. Na daljši rok jih ne moremo določiti.

3.4 Inventurni popis zalog materiala in surovin

Inventurni popisi zalog materialov in surovin se izvajajo enkrat letno. Ti popisi morajo biti natančni, saj izkazujejo dejansko stanje sredstev v podjetju. Zato se oblikujejo inventurne komisije, ki vsa sredstva natančno popišejo.

3.4.1 Inventura

Letni popis zalog materiala in surovin oziroma inventura je obvezen del vsakega računovodstva v podjetjih, ki nabavljajo material in surovine na zalogo. Zakon o gospodarskih družbah predpisuje, da morajo vse gospodarske družbe najmanj enkrat na leto preveriti, ali se dejansko stanje zalog ujema s knjigovodsko vrednostjo. V gospodarskih družbah, ki nabavljajo materiale in surovine na zalogo, moramo prešteti, stehtati in izmeriti vse količine, ki so na zalogi, in jih primerjati s knjigovodskimi vrednostmi v poslovnih knjigah. Vsi letni popisi materiala, surovin, osnovnih sredstev, denarnih sredstev, terjatev in nedokončane proizvodnje morajo biti definirani v računovodskem pravilniku podjetja. Izbrana mora biti popisna komisija, ki mora popis opraviti zanesljivo in natančno. Določen mora biti datum, na katerega se popisi začnejo izvajati.

Ob popisih se ugotavljajo dejanske zaloge materialov in surovin. Če se stanja ne ujemajo, jih je treba ustrezno uskladiti. Pri ugotovljenih viških zalog materialov in surovin se povečajo knjižne zaloge materialov in surovin. Nabavna vrednost popisanih viškov se po slovenskih računovodskih standardih ne všteva med izredne prihodke. Inventurni manko povečuje odhodke, za katere je treba plačati DDV.

Letni popisi zalog materialov in surovin se opravljajo proti koncu letnega obračunskega obdobja, zato da so v poslovnem izidu zajete čim bolj točne vrednosti zalog.

3.4.2 Popisne razlike pri surovinah in materialih

Družbe morajo po zakonu o gospodarskih družbah (4. odst. 54. člen) enkrat na leto preveriti, ali se stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev ujema z dejanskim stanjem. Pomembna določba iz SRS 28 pravi, da je treba glavno knjigo in dnevnik glavne knjige uskladiti z vsemi analitičnimi evidencami pred sestavitvijo letnih obračunov.

Zakon o gospodarskih družbah pravi »Najmanj enkrat letno je treba preveriti, ali se stanje posameznih aktivnih in pasivnih postavk v poslovnih knjigah ujema z dejanskim stanjem. «(ZGD-1, 4. odst.54. člen)«

Med ukrepi za preverjanje zanesljivosti obračunskih podatkov je tudi popis (inventura) sredstev in dolgov, s katerimi je treba uskladiti podatke, da bi ustrezali dejanskemu stanju. Promet v glavni knjigi in dnevniku ter stanje v glavni knjigi in pomožnih poslovnih knjigah se uskladi pred sestavitvijo letnih obračunov in popisom. Stanje sredstev in dolgov po poslovnih knjigah se najmanj enkrat na leto uskladi z dejanskim stanjem, ugotovljenem pri popisu.(Inštitut za revizijo, 2006, SRS 28)

Podjetje praviloma popiše sredstva in dolgove na koncu ali čim bližje koncu poslovnega leta. Podjetje lahko sklene, da se knjige, filmi, fotografije, arhivsko gradivo, kulturni spomeniki, predmeti muzejske vrednosti, likovne umetnine ter predmeti, ki so posebej zavarovani kot naravne in druge znamenitosti, ne popisujejo vsako leto, vendar obdobje med zaporednima popisoma ne sme biti daljše od petih let.

Podjetje lahko določi, katera sredstva se popisujejo tudi med letom. (Slovenski inštitut za revizijo, 2006, SRS 28).

Podjetje praviloma popiše sredstva in dolgove na koncu obračunskega obdobja ali čim bližje koncu poslovnega leta.

Po slovenskih računovodskih standardih je treba obravnavati primanjkljaje (inventurni manko) pri zalogah surovin in materiala kot povečanje stroškov materialov (inventurni višek) in surovin, povečanje pa kot storno stroškov.

4 STROŠKI MATERIALA

4.1 *Splošno o stroških materiala*

Stroški materiala nastanejo pri porabi materiala in proizvodnji novih materialov med poslovnim procesom. Takrat preide material v novi proizvod in nastanejo stroški, ki pri prodaji preidejo v odhodke. Ko te proizvode prodamo, nastanejo prihodki. Z vsakim novim proizvodom se stroški povečajo. Pri proizvodnji proizvodov je treba stroške skrbno načrtovati in jih tudi skrbno predvidevati. Med stroške materiala prištevamo stroške osnovnega materiala in stroške pomožnega materiala. O stroških materiala lahko govorimo samo, ko material neposredno porabimo za izdelavo novih izdelkov.

Stroški materiala so cenovno izraženi potroški neposredno porabljenega materiala in tistega dela materiala, na katerega se nanašajo posredni proizvodni stroški ter posredni stroški nabave, prodaje in splošnih služb. (Slovenski inštitut za revizijo, 2006,14. 1.)

Vnaprej vračunani stroški materiala se obravnavajo kot stroški materiala, čeprav se bodo pojavili kasneje.

Med stroške materiala sodijo:

- stroški osnovnega izdelovalnega materiala,
- stroški pomožnega izdelovalnega materiala,
- stroški energije.

4.1.1 *Stroški osnovnega izdelovalnega materiala*

Stroški osnovnega izdelovalnega materiala nastanejo, ko material damo v proizvodnjo, da bi izdelali novi proizvod. Osnovni izdelovalni material v celoti spremeni obliko in nastane nov proizvod. Stroški osnovnega izdelovalnega materiala so temeljna osnova za izračun lastne cene novo nastalega proizvoda. Za vsak proizvod lahko točno določimo, koliko osnovnega

izdelovalnega materiala bomo porabili. Porabo osnovnega izdelovalnega materiala lahko vrednotimo po različnih metodah vrednotenja porabe materiala. To so:

- metoda zaporednih cen FIFO,
- metoda tehtanih povprečnih cen,
- metoda drsečih povprečnih cen,
- metoda stalnih (ocenjenih) cen,

Natančno evidenco porabljenega osnovnega izdelovalnega materiala vodimo po stroškovnih nosilcih. Stroškovni nosilec je zbir stroškov za novi proizvod ali skupino enakih proizvodov, ki smo jih proizvedli.

4.1.2 *Stroški pomožnega materiala v proizvodnji*

Stroški pomožnega materiala v proizvodnji so tisti stroški dodatnih materialov, brez katerih ne bi prišlo do proizvodnje novega proizvoda. To so predvsem stroški dodatnih materialov, ki so nepogrešljiv del nastanka novega proizvoda in so sestavni del lastne cene proizvoda. Sem se prištevajo varilni materiali, plini za varjenje itd. Stroške pomožnega materiala razdelimo po ključih, ker se v večini primerov uporabljajo enaki pomožni materiali za več različnih proizvedenih proizvodov in jih je za točno določeni proizvedeni proizvod težko natančno definirati. (Šubelj, 2010, 57,58)

4.1.3 *Stroški energije*

Stroški energije so lahko pomemben podatek pri načrtovanju lastne cene proizvoda. Velik vpliv imajo predvsem tam, kjer je energija pomemben člen pri izdelavi proizvoda. Tudi stroške energije razdelimo po ključih. Najbolj uporaben je način z nastavitvijo proizvodnih in neproizvodnih stroškovnih mest. V lastni ceni proizvodov se upoštevajo proizvodna stroškovna mesta, saj na teh proizvodnih stroškovnih mestih nastajajo novi proizvodi.

Stroškovno mesto je zaokrožena celota dela proizvodnje, na katerih se zbirajo stroški, ki se nanašajo na več različnih proizvodov in jih ni možno točno določiti za en proizvod.

5 METODE VREDNOTENJA ZALOG IN PORABE MATERIALA

5.1 Uvod

Metode vrednotenja zalog in porabe materiala nam omogoča pravilno izkazovanje vrednosti zalog in porabe materiala. Pomembne so predvsem zato, ker se cene materialov nenehno spreminjajo. Gospodarske družbe oziroma podjetja imajo možnost vrednotenja zalog po različnih metodah. V praksi se pojavljajo metode zaporednih cen (FIFO), metoda tehtanih povprečnih cen, metoda drsečih povprečnih cen in metoda stalnih (ocenjenih) cen. Te metode so tudi davčno priznane. Podjetje se odloči, katera metoda mu najbolj ustreza, in to zapiše v računovodski pravilnik.

5.2 Vpliv metod vrednotenja zalog in porabe materiala na poslovanje podjetja

Zaloge so prikazane na aktivni strani bilance stanja med kratkoročnimi sredstvi. Če se zaloge vrednotijo po metodi zaporednih cen FIFO, se obračunavajo po zadnjih nabavnih cenah materiala in so višje. Torej v bilanci stanja izkazujemo višjo vrednost zalog. Pri metodah drsečih povprečnih cen in tehtanih povprečnih cen se izkazujejo po tehtani oziroma drseči povprečni ceni.

V izkazu poslovnega izida se metode vrednotenja porabe materiala izkazujejo med stroški in posledično med odhodki. Pri uporabi metode FIFO se zaradi obračunavanja vrednosti porabe materiala po prvih nabavnih cenah v odhodke prenašajo manjši stroški, ker metoda FIFO predvideva porabo najprej nabavljenega materiala. Pri metodah tehtanih oziroma drsečih povprečnih cen pa se porabe obračunajo po drseči oz. tehtani povprečni ceni. Torej se pri metodi FIFO pojavljajo nižji stroški in s tem višji poslovni izid. V tem primeru podjetje plača večji davek od dobička.

5.3 Metoda zaporednih cen FIFO

Načelo metode zaporednih cen FIFO predvideva, da se v računovodskih evidencah najprej izkazuje poraba tistega materiala, ki je bil tudi najprej nabavljen. Iz tega izhaja, da se poraba materiala obračunava po prvih nabavnih cenah, končna zaloga pa se obračunava po zadnjih nabavnih cenah.

Metoda FIFO se imenuje tudi metoda zaporednih cen in sledi načelu zaporednosti gibanja materiala in cen. Metoda FIFO predpostavlja, da se tisti materiali in surovine v zalogi, ki so bile kupljene ali proizvedene prve, tudi prve porabijo. Materiali in surovine, ki so bile nabavljene na koncu obračunskega obdobja in ostanejo na zalogi, imajo ceno, po kateri so bile na koncu nabavljene. Nabava zalog materialov in surovin se izkazuje v vsaki novi nabavni ceni, poraba pa po zaporedju cene, po kateri je bil nabavljen material ali surovina.

Pri obračunu cen po metodi zaporednih cen ostanejo na zalogi tisti proizvodi, ki so bili najkasneje nabavljeni. Metoda je uporabna predvsem v trgovskih podjetjih, kjer se zaloge obračajo relativno hitro. V primeru inflacije se pojavi težava, saj se porabe vrednotijo po ceni, po kateri so bile nabavljene, in ne odražajo pravih stroškov zaradi nezajete inflacije. V primeru, da se zaloge zelo počasi obračajo in je prisotna inflacija, stroški nikakor niso pravilno ovrednoteni. Če se cene gibljejo navzgor, se med odhodke prenašajo najnižje cene. Če pa cene padajo, se med odhodke prenašajo najvišje cene. (Robnik, 2008, 26)

Metoda FIFO predpostavlja, da je cena vsakega porabljenega materiala enaka ceni najstarejše zaloge.

V podjetjih, kjer zaloge nimajo roka trajanja, ni toliko pomembno, katera enaka vrsta materiala se najprej porabi, najpomembnejše je vrednostno gibanje zalog v računovodskih evidencah. V podjetjih, kjer imajo materiali rok trajanja, metoda FIFO ponazarja porabo materialov in surovin, ki so bili nabavljeni najprej in jih je treba tudi najprej porabiti.

Pri metodi zaporednih cen FIFO se prenašajo nižji stroški porabe materiala, kar povzroči izkazovanje višjega poslovnega izida podjetja, zaradi česar podjetje posledično plača več

davka od dobička, saj je izkazano boljše poslovanje podjetja. Prihodki izkazujejo tekoče tržne razmere, odhodki pa v bistvu izkazujejo starejše in v večini primerov nižje stroške.

5.4 Metoda drsečih povprečnih cen

Osnovno načelo metode drsečih povprečnih cen je izračun nove povprečne cene po vsaki nabavi. Drseča povprečna cena se izračuna tako, da se seštejejo začetna stanja in nova nabava, ki se deli z začetnimi zalogami in novo nabavo. Naslednja poraba se obračuna po tej povprečni ceni. Pri naslednji nabavi materiala postopek ponovimo in upoštevamo novo nabavo.

Drseča povprečna vrednost zalog se vedno spreminja, od tod tudi njeno ime. V zalogah se vsi materiali in surovine vrednotijo po povprečni ceni. Prilagodljivost cen pri metodi drsečih povprečnih cen se izkazuje pri vsaki novi nabavi surovin in materialov, saj se pri vsaki nabavi izkazuje nova povprečna cena, po kateri se vrednoti poraba surovin in materialov. Vsaka sprememba cene se hitreje izkazuje pri obračunu. (Robnik, 2008, 26,)

Drseča povprečna cena zalog in porabe materiala se z vsako novo nabavo spreminja – drsi. Vrednost zalog je enaka količini materiala pomnoženi s povprečno ceno materiala. Vrednost porabe materiala je enaka količini porabljenega materiala pomnoženo s trenutno drsečo povprečno ceno.

$$\text{Drseča povprečna cena} = \frac{\text{vrednost začetnega stanja} + \text{nova nabava} - \text{nova poraba}}{\text{štev. začetnih kosov} + \text{nova nabava} - \text{nova poraba}}$$

Za metodo drsečih povprečnih cen je značilna prilagodljivost na spremembe cen, kar se pri obračunih hitreje izkazuje. Prilagodljivost metode drsečih povprečnih cen je odvisna predvsem od pogostosti nabav in od nihanja cen. Več kot je nabav v krajšem časovnem intervalu, manjše je nihanje cen in s tem tudi sprememba drseče povprečne cene.

Metoda drsečih povprečnih cen predstavlja srednjo pot glede na vpliv na odhodke v izkazu poslovnega izida in na vrednost zalog v bilanci stanja. Odhodki se izkazujejo po zadnjih drsečih povprečnih cenah in ne odražajo zastarelih vrednosti. Tudi zaloge materiala in surovin se vrednotijo po zadnjih drsečih povprečnih cenah.

5.5 Metode tehtanih povprečnih cen

Osnovno načelo metode tehtanih povprečnih cen pravi, da mora podjetje ob vsaki novi nabavi materiala izračunavati novo tehtano povprečno ceno. Izračun nove tehtane povprečne cene poteka tako, da začetno vrednost seštejemo z vsemi nabavami in jo delimo z začetnim številom komadov, katerim smo prišteli nabave. Ker se pri metodi tehtanih povprečnih cen ne upošteva vrednost porabe, se vrednost na zalogi razlikuje od vrednosti po trenutno tehtani ceni.

Pri metodi tehtanih povprečnih cen se vrednost vsakega materiala določi na podlagi tehtane povprečne cene podobnih materialov na začetku obdobja in na novo nabavljenih materialov. Pri tej metodi se torej upošteva vrednost začetnih zalog in vrednost vseh nabav v določenem obračunskem obdobju. Povprečje se lahko izračuna za obdobje ali pa za vsako novo nabavo materiala in surovin. Oddaja zalog v porabo se obračuna po izračunani tehtani povprečni nabavni ceni in tudi zaloge se na koncu obračunskega obdobja vodijo po izračunani tehtani povprečni nabavni ceni. Vse porabljene enote enega obdobja imajo enako knjigovodsko vrednost, zato imajo spremembe nabavnih cen tega obdobja manjši vpliv na poslovne odhodke kot pri ostalih metodah, saj upoštevajo trend gibanja cen v celotnem obdobju. (Robnik, 2008, 26)

Glavna slabost metode tehtanih povprečnih cen je okoliščina, da se spremembe nabavnih cen na trgu ne odražajo povsem v vrednosti enote v zalogi. Na vrednost porabe materiala po tehtanih povprečnih cenah vplivajo samo nabave in ne tudi porabe. Metode (tehtanih in drsečih) povprečnih cen predstavljajo neko srednjo pot iz vidika vpliva na odhodke v izkazih poslovnega izida in na vrednost zalog v bilanci stanja.

Formula izračuna tehtane povprečne cene:

$$\text{Tehtana povprečna cena} = \frac{\text{Vrednost začetnega stanja} + \text{vrednost nove nabave}}{\text{Število začetnih kosov} + \text{število nabavljenih kosov}}$$

5.6 Metoda stalnih (ocenjenih) cen

Osnovno načelo metode stalnih cen z odmiki pravi, da mora podjetje na začetku obračunskega obdobja določiti stalne nabavne cene vrednotenja zalog. Ob vsaki nabavi materiala na zalogo je treba preračunati nabavljeno količino po določeni stalni nabavni ceni. Razlika med stalno ceno in dejansko nabavljeno vrednostjo se prikaže na kontih odmikov. Material se porablja po stalni ceni.

Uporaba metode stalnih cen z odmiki je za vrednotenje zalog priporočljiva, ko podjetje uporablja material, katerega cene nenehno nihajo. To so predvsem naftni derivati.

Podjetje se lahko odloči v skladu s SRS 4 tudi za vodenje zalog in surovin po stalnih (ocenjenih) cenah. Če se odloči zanje, mora pri porabi vrednosti zalog obračunavati odmike od cen. Pri uporabi stalnih cen se v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja izkazujejo zmeraj z nabavno ceno materiala. (Robnik, 2008, 26,)

6 PRAKTIČNI PRIMER

6.1 Predstavitev podjetja

Podjetje XY d. o. o. je bilo ustanovljeno pred stotimi leti. Na začetku delovanja je bila izdelava lesenih vinskih sodov glavna dejavnost podjetja. Kasneje jo je podjetje spremenilo, danes predstavlja izdelava strojev za obdelavo lesa glavno dejavnost podjetja.

Podjetje trenutno izdeluje visokotehnološke stroje za industrijsko obdelavo lesa. Stroje prodaja v štiriinpetdeset držav. Za podjetje je značilno, da vse visokotehnološke stroje, ki jih izdeluje, tudi samo konstruira in razvija. Stranke podjetja XY d. o. o. so veliki predelovalci lesa iz Evrope, Rusije, USA itd. Podjetje svojim strankam nudi opremo za celotne linije (izdelava montažnih hiš, izdelavo lepljenega lesa, izdelavo gradbenega lesa).

Montažne materiale, ki jih vgradi v stroje, podjetje nabavlja pri dobaviteljih v EU in Sloveniji. To so znani proizvajalci montažnega materiala v EU in svetu, kar zagotavlja ustrezno kakovost strojev. To uvršča podjetje XY d. o. o. med vodilne proizvajalce visokotehnološke opreme za lesnopredelovalno industrijo v svetu. Podjetje ima lastno proizvodnjo polizdelkov. Storitve za proizvodnjo opravljajo slovenski dobavitelji.

Podjetje ima status družbe z omejeno odgovornostjo (v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah – ZGD) in vodi poslovne knjige po sistemu dvostavnega knjigovodstva. Podjetje je zavezano za zunanjo revizijo. (podjetje XY d.o.o., 2012)

Po 55. členu ZGD Uradni list RS št. 65/2009 spada podjetje med srednje družbe, saj izpolnjuje vsaj dva od naslednjih meril:

- povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega 250,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 35.000.000 EUR,
- vrednost aktive ne presega 17.500.000 EUR.

6.2 *Predstavitev praktičnega primera*

6.2.1 *Uvod*

Podjetje XY d. o. o. izdeluje stroje za obdelavo lesa, za katere mora zagotavljati tudi rezervne dele. Zato se enaki materiali pojavljajo na novo izdelanih strojih in v rezervnih delih za stare že izdelane stroje. Podjetje z vsako prodajo stroja v prodajni pogodbi podpiše trajanje in pogoje garancije ter dobo, kako dolgo mora zagotavljati rezervne dele.

Podjetje uporablja za izdelavo strojev in zagotavljanje rezervnih delov različne vrste materialov. To so predvsem različni ležaji, elektromotorji, vijačni material (vijaki, matice, podložke), elektromaterial (kabli, žice, konektorji, kabelski čevlji, uvednice), gonila, transportni trakovi, elektronika, vretena, cilindri itd. Za izdelavo polizdelkov se uporabljajo pločevine, profili, palice, cevi različnih dimenzij in kakovosti.

Te materiale podjetje nabavlja pri različnih dobaviteljih v EU in svetu. Ker se podjetje nahaja v EU, mu prosti pretok surovin in materialov omogoča nabavo materialov po konkurenčnih cenah. (podjetje XY d.o.o., 2012)

6.2.2 *Predstavitev nabave materiala*

Nabavna cena materialov je odvisna od količine nabavljenega materiala in od dobavitelja. Ker so dobavitelji iz držav EU, je višina popustov različna in se cena materialov določijo glede na dobave iz preteklega leta. To omogoča podjetju velike količinske popuste, ki se razlikujejo od dobavitelja do dobavitelja. Nabavna služba spremlja gibanje cen s pošiljanjem ponudb konkurenčnim dobaviteljem, kar omogoča nadzor na trgu dobaviteljev in s tem cenam primerno kakovost dobavljenega materiala.

Pri nabavi materiala predstavljajo velik problem dolgi dobavni roki, ki lahko trajajo tudi do deset tednov. Podjetje mora material za stroje naročati sproti, medtem ko jih mora imeti za rezervne dele in garancijska popravila na zalogi. Zato podjetje oblikuje optimalne zaloge materiala.

6.2.3 *Zahteve kupcev*

Zaradi velikega števila različnih oblik strojev je temu primerno treba zagotoviti tudi veliko različnih materialov, ki za potrebe garancijskih in servisnih popravil bremenijo zaloge materiala v podjetju. Podjetje mora v primeru urgentnega servisa kupcu zagotoviti material v najkrajšem možnem dobavnem roku, saj v nasprotnem primeru daje na trgu vtis neorganiziranosti in neresnosti, s čimer škodi lastnemu ugledu. Pravočasni odzivi na potrebe kupcev, velikih lesnopredelovalnih podjetij, ki si ne morejo dovoliti izpada proizvodnje zaradi slabe organiziranosti, pomenijo za podjetje XY d. o. o. dodano vrednost . (podjetje XY d.o.o., 2012)

6.2.4 *Kakovost materiala*

Kakovost materiala je v podjetju XY d. o. o. pomemben dejavnik, ki kupcem strojev in rezervnih delov omogoča nemoteno delovanje njihove proizvodnje. Zagotavljanje rezervnih delov za hitre servise je hkrati pomemben dejavnik, ki zagotavlja zadovoljstvo kupcev. Zato mora podjetje zagotavljati minimalne zaloge za potrebe servisnih in garancijskih popravil. To negativno vpliva na optimalno zalogo materiala v podjetju, saj ni možno predvidevati, kdaj bo kupec material potreboval. Način in kakovost izdelave vplivata na dolge dobavne roke nekaterih materialov.

6.2.5 *Vpliv urgentne nabave materiala na ceno*

Pri urgentnih nabavah se poveča nabavna vrednost materiala, saj pri urgentni nabavi materiala ni količinskega popusta. Poleg tega se pojavijo dodatni stroški prevozov, pakiranja, hitre pošte, ki izredno povečajo nabavno ceno materiala. Iz tega razloga se podjetje odloča za optimalne zaloge materiala, ki ga potrebuje za potrebe hitrih servisnih popravil in garancij. Če se material vzame iz optimalne zaloge, je cenejši, saj je bil nabavljen po redni poti in ne urgentno. Slabost za podjetje pa je, da ga te zaloge materiala bremenijo.

6.3 Predstavitev primerov

Za vse metode vrednotenja porabe materiala bom uporabila iste materiale, saj bo le ta način možno opazovati morebitna odstopanja pri uporabi različnih metod. Ti materiali se pojavljajo na istih stroškovnih nosilcih, v opazovanem primeru sklopu rezervnih delov.

Vodilo VER 1 x 17.02 služi kot opora pri vodenju transportnega traka. Menjava se hkrati s transportnim trakom. V našem primeru ima evid. št. 195459. (podjetje XY d.o.o., 2012)

Transportni trak služi za podajanje obdelovancev na obdelovalno mesto. Ker poteka podajanje pri relativno velikih hitrostih in je transportni trak tudi podlaga za obdelovance v času obdelave, mora biti nepoškodovan. Z redno menjavo traku je zagotovljena kakovostna obdelava materiala. evid. št. 213470. (podjetje XY d.o.o., 2012)

Ležaji so strojni elementi, ki omogočajo vodenje rotirajočih strojnih delov, to so predvsem gredi, osi, pesta koles. Omogočajo prenašanje zunanje obremenitve z vrtečega na mirujoči del stroja ali naprave. Ležaji se med drugim delijo tudi po zahtevnosti obratovanja. Ležaj z evid. št. 117684 je vretenski ležaj za obratovanje pri večjih hitrostih, ki hkrati zahteva večjo natančnost. ((Ren, 2003, 257, 258)

Ležaj z evid. št. 112268 se uporablja za nezahtevna dela in pri nizkih hitrostih obratovanja.

Matica je strojni element za pritrditev elementov s pomočjo navoja. S pomočjo podloške omogoča varno obratovanje strojnih delov tudi pri večjih hitrostih. V praktičnem primeru ima evid. št. 107148. (Ren, 2003, 257, 258)

Podložka ima funkcijo podloge, v našem primeru tudi varovanja pred odvitjem matice. Podložka je v bistvu blažilec sile, ki pritiska s privitjem matice na ležaj, saj je vmesni del. V našem praktičnem primeru je vodena pod evid. št. 107157. (podjetje XY d.o.o., 2012)

6.4 Primeri vrednotenja z metodo FIFO

6.4.1 Kumulativna kartica evidenčne številke 195459

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 195459, VODILO VER 1 X 17.02

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		61,02		61,02	14,787			902,198	
24. 1. 2012	12 239		20,00	41,02	14,787		295,730	606,468	E126/5015
25. 1. 2012	12 440	18,00		59,02	16,104	289,870		896,338	
9. 2. 2012	12 1233	66,00		125,02	16,813	1.109,658		2.005,996	
28. 2. 2012	12 2183		0,80	124,22	14,787		11,829	1.994,167	E126/5091
1. 3. 2012	12 2302		38,53	85,69	14,787		569,650	1.424,517	
2. 3. 2012	12 2363		1,69	84,00	14,787		24,989	1.399,528	
2. 3. 2012	12 2363		18,00	66,00	16,104		289,870	1.109,658	
2. 3. 2012	12 2363		11,31	54,69	16,813		190,155	919,503	
5. 3. 2012	12 2519		10,00	44,69	16,813		168,130	751,373	
7. 3. 2012	12 2708		44,69	0,00	16,813		751,373	0,000	E126/5145
12. 3. 2012	12 4918	354,00		354,00	10,677	3.779,658		3.779,658	
13. 3. 2012	12 5912		25,30	328,70	10,677		270,128	3.509,530	
19. 3. 2012	12 6031		21,70	307,00	10,677		231,691	3.277,839	
Zaloga				307,000	Vrednost			3.277,839	

Tabela 1: Evid. št. 195459, VODILO VER 1 X 17.02

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.4.2 Kumulativna kartica evidenčne številke 213470

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 213470 TRAN, TRAK AN25 400 X 2900

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		2,00		2,00	208,072	416,144		416,144	z. s.
3. 2. 2012	12 1002		1,00	1,00	208,072		208,072	208,072	E126/5015
9. 2. 2012	12 1189		1,00	0,00	208,072		208,072	0,000	
12. 2. 2012	12 1230	3,00		3,00	225,225	675,675		675,675	
19. 2. 2012	12 1659		1,00	2,00	225,225		225,225	450,450	
28. 2. 2012	12 1660		1,00	1,00	225,225		225,225	225,225	
28. 2. 2012	12 2145		1,00	0,00	225,225		225,225	0,000	E126/5091
14. 3. 2012	12 3166	3,00		3,00	242,390	727,170		727,170	
14. 3. 2012	12 3167		2,00	1,00	242,390		484,780	242,390	
14. 3. 2012	12 3168		1,00	0,00	242,390		242,390	0,000	E126/5145
20. 3. 2012	12 3408	3,00		3,00	238,960	716,880		716,880	
20. 3. 2012	12 3433		1,00	2,00	238,960		238,960	477,920	
Zaloga				2,000	Vrednost			477,920	

Tabela 2: Evid. št. 213470 TRAN, TRAK AN25 400 X 2900

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.4.3 Kumulativna kartica evidenčne številke 117684

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 117684

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		4,00		4,00	75,535	302,140		302,140	
4. 1. 2012	12 73	8,00		12,00	135,070	1.080,560		1.382,700	
6. 1. 2012	12 94	8,00		20,00	75,960	607,680		1.990,380	
16. 1. 2012	12 253	8,00		28,00	75,960	607,680		2.598,060	
24. 1. 2012	12 330		2,00	26,00	75,535		151,070	2.446,990	E126/5015
25. 1. 2012	12 361		2,00	24,00	75,350		150,700	2.296,290	
25. 1. 2012	12 361		2,00	22,00	135,070		270,140	2.026,150	
25. 1. 2012	12 362		4,00	18,00	135,070		540,280	1.485,870	
30. 1. 2012	12 663		2,00	16,00	135,070		270,140	1.215,730	
30. 1. 2012	12 663		2,00	14,00	75,960		151,920	1.063,810	
31. 1. 2012	12 719		4,00	10,00	75,960		303,840	759,970	
31. 1. 2012	12 760		2,00	8,00	75,960		151,920	608,050	
31. 1. 2012	12 760		2,00	6,00	75,960		151,920	456,130	
31. 1. 2012	12 763		4,00	2,00	75,960		303,840	152,290	
9. 2. 2012	12 1234	6,00		8,00	75,960	455,760		608,050	
9. 2. 2012	12 1236	4,00		12,00	75,960	303,840		911,890	
14.2.2012	12 1429		2,00	10,00	75,960		151,920	759,970	E126/5091
14.2.2012	12 1429		2,00	8,00	75,960		151,920	608,050	

17.2.2012	12 1660		4,00	4,00	75,960		303,840	304,210	
17.2.2012	12 1704	2,00		6,00	75,960	151,920		456,130	
29.2.2012	12 2325		4,00	2,00	75,960		303,840	152,290	E126/5145
7.3.2012	12 2681	20,00		22,00	75,960	1.519,200		1.671,490	
9.3.2012	12 2850		4,00	18,00	75,960		303,840	1.367,650	
Zaloga				18,000	Vrednost			1.367,650	

Tabela 3: Evid. št. 117684, LEŽ VR 55 X 90 X 18 B7011C.T.

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.4.4 Kumulativna kartica evidenčne številke 112268

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 112268 LEŽ KE 50X 90X 20 6210 2RSR

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		22,00		22,00	6,610			145,420	z. s.
13. 1. 2012	12 214	2,00		24,00	6,880	13,760		159,180	
25. 1. 2012	12 383		2,00	22,00	6,610		13,220	145,960	E126/5015
1. 2. 2012	12 874		3,00	19,00	6,610		19,830	126,130	
6. 2. 2012	12 1076		2,00	17,00	6,610		13,220	112,910	
9. 2. 2012	12 1348	30,00		47,00	5,710	171,300		284,210	
14. 2. 2012	12 1454		5,00	42,00	6,610		33,050	251,160	E126/5091
20. 2. 2012	12 1790		4,00	38,00	6,610		26,440	224,720	
24. 2. 2012	12 2053		5,00	33,00	6,610		33,050	191,670	
24. 2. 2012	12 2056		1,00	32,00	6,610		6,610	185,060	E126/5145
24. 2. 2012	12 2056		2,00	30,00	6,880		13,760	171,300	E126/5145
24. 2. 2012	12 2056		2,00	28,00	5,710		11,420	159,880	E126/5145
3. 3. 2012	12 2502		12,00	16,000	5,710		68,520	91,360	
Zaloga				16,000	Vrednost			91,360	

Tabela 4: Evid. št. 112268 LEŽ KE 50X 90X 20 6210 2RSR

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.4.5 Kumulativna kartica evidenčne številke 107148

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 107148 MATICA KM 11 M 55X2

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		11,00		11,00	3,081			33,892	
16. 1. 2012	12 253	1,00		12,00	3,040	3,040		36,932	
24. 1. 2012	12 305		1,00	11,00	3,081		3,081	33,851	
24. 1. 2012	12 308		1,00	10,00	3,081		3,081	30,770	E126/5015
26. 1. 2012	12 529		1,00	9,00	3,081		3,081	27,689	
3. 2. 2012	12 1052	9,00		18,00	3,220	28,980		56,669	
6. 2. 2012	12 1075		4,00	14,00	3,081		12,324	44,344	E126/5091
9. 2. 2012	12 1184		4,00	10,00	3,081		12,324	32,020	
17. 2. 2012	12 1660		1,00	9,00	3,040		3,040	28,980	
23. 2. 2012	12 2025	4,00		13,00	3,162	12,646		41,626	
29. 2. 2012	12 2325		1,00	12,00	3,220		3,220	38,406	E126/5145
21. 3. 2012	12 3576	1,00		13,00	3,040	3,040		41,446	
Zaloga				13,000	Vrednost			41,446	

Tabela 5: Evid. št. 107148 MATICA KM 11 M 55X2

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.4.6 Kumulativna kartica evidenčne številke 107157

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 107157 PODLOŽKA LEŽ MB11A 55X 81X2.5

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		17,00		17,00	0,426			7,247	
4. 1. 2012	12 115	10,00		27,00	0,420	4,200		11,447	
24. 1. 2012	12 305		1,00	26,00	0,426		0,426	11,021	
24. 1. 2012	12 308		1,00	25,00	0,426		0,426	10,595	E126/5015
26. 1. 2012	12 529		1,00	24,00	0,426		0,426	10,168	
6. 2. 2012	12 1075		2,00	22,00	0,426		0,853	9,316	E126/5091
9. 2. 2012	12 1184		2,00	20,00	0,426		0,853	8,463	
17. 2. 2012	12 1660		1,00	19,00	0,426		0,426	8,037	E126/5145
3. 3. 2012	12 2466		2,00	17,00	0,426		0,853	7,184	
14. 3. 2012	12 3195	10,00		27,00	0,440	4,400		11,584	
Zaloga				27,000	Vrednost			11,584	

Tabela 6: Evid. št. 107157 PODLOŽKA LEŽ MB11A 55X 81X2.5

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.4.7 *Komentar praktičnih primerov vrednotenja z metodo FIFO*

Pri vrednotenju po metodi FIFO se najprej porabijo komadi, ki so bili najprej nabavljeni. Torej se vsak porabljen komad materiala vrednoti po nabavni vrednosti. To je opazno predvsem pri nabavnih cenah materialov, pri katerih nabavna cena iz kakršnih koli razlogov zelo niha. Vrednost porabe materiala je enaka porabi v primerih, ko material nima stare zaloge in se na novo nabavljeni material tudi v celoti porabi.

Pri materialu z evid. št. 195459 je viden učinek količinskega popusta na večjo količino nabavljenega materiala, saj se cena na kos zniža pri večji nabavljeni količini.

Pod evid. št. 213470 se je material pred vsako novo nabavo v celoti porabil.

Pod evid. št. 117684 se poraba materiala obračunava najbolj pravilno, saj je cena nabavljenega materiala pri prvi nabavi materiala višja kot pri naslednjih nabavah.

Pri drugih nabavah in porabah ni velikih odstopanj.

Pri zbiranju stroškov po stroškovnih nosilcih je na stroškovnem nosilcu E126/5015 je skupnih stroškov porabljenega materiala 671.599 EUR.

Na stroškovnem nosilcu E126/5091 je stroškov porabljenega materiala 435.201 EUR.

Stroškovni nosilec E126/5145 ima stroškov porabljenega material 1.333.039 EUR.

Stroškovnih nosilcev med seboj ne možno primerjati; sicer so se porabljali enaki materiali, vendar ne v istih količinah.

V tabelah so vidni stroški po posameznem stroškovnem nosilcu z različnimi materiali. Pri metodi FIFO se ista evidenčna številka materiala pojavi večkrat, ker so se pri porabi prepletale različne cene.

Stroškovni nosilec E126/5015

Evid. št.	Št. dok.	Izdaja	Cena	Izdaja	Str. nosilec
195459	12 239	20,00	14,787	295,730	E126/5015
213470	12 1002	1,00	208,072	208,072	E126/5015
117684	12 330	2,00	75,535	151,070	E126/5015
112268	12 383	2,00	6,610	13,22	E126/5015
107148	12 308	1,00	3,081	3,081	E126/5015
107157	12 308	1,00	0,426	0,426	E126/5015
Vrednost				671,599	

Tabela 7: Stroškovni nosilec E126/5015

Vir: Tabele 1,2,3,4,5,6

Stroškovni nosilec E126/5091

Evid. št.	Št. dok.	Izdaja	Cena	Izdaja	Str. nosilec
195459	12 2183	0,800	14,787	11,829	E126/5091
213470	12 2145	1,00	225,225	225,225	E126/5091
117684	12 1429	2,00	75,960	151,920	E126/5091
112268	12 1454	5,00	6,610	33,050	E126/5091
107148	12 1075	4,00	3,081	12,324	E126/5091
107157	12 1075	2,00	0,426	0,853	E126/5091
Vrednost				435,201	

Tabela 8: Stroškovni nosilec E126/5091

Vir: Tabele 1,2,3,4,5,6

Stroškovni nosilec E126/5145

Evid. št.	Št. dok.	Izdaja	Cena	Izdaja	Str. nosilec
195459	12 2708	44,69	16,813	751,373	E126/5145
213470	12 3168	1,00	242,390	242,390	E126/5145
117684	12 2325	4,00	75,960	303,840	E126/5145
112268	12 2056	1,00	6,610	6,610	E126/5145
112268	12 2056	2,00	6,880	13,760	E126/5145
112268	12 2056	2,00	5,710	11,420	E126/5145
107148	12 2325	1,00	3,220	3,220	E126/5145
107157	12 1660	1,00	0,426	0,426	E126/5145
Vrednost				1.333,039	

Tabela 9: Stroškovni nosilec E126/5145

Vir: Tabele 1,2,3,4,5,6

6.5 Primeri vrednotenja z metodo tehtanih povprečnih cen

6.5.1 Kumulativna kartica evidenčne številke 195459

Podjetje XY d. o.o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 195459 VODILO VER 1 X 17.02

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		61,02		61,02	14,787			902,198	z. s.
24. 1. 2012	12 239		20,00	41,02	14,787		295,730	606,468	E126/5015
25. 1. 2012	12 440	18,00		59,02	16,104	289,870		896,338	
9. 2. 2012	12 1233	66,00		125,02	16,813	1.109,658		2.005,996	
28. 2. 2012	12 2183		0,80	124,22	15,872		12,698	1.993,299	E126/5091
1. 3. 2012	12 2302		38,53	85,69	15,872		611,469	1.381,830	
2. 3. 2012	12 2363		31,00	54,69	15,872		492,032	889,798	
5. 3. 2012	12 2519		10,00	44,69	15,872		158,720	731,078	
7. 3. 2012	12 2708		44,69	0,00	15,872		731,078	0,000	E126/5145
12. 3. 2012	12 4918	354,00		354,00	10,677	3.779,658		3.779,658	
13. 3. 2012	12 5912		25,30	328,21	12,187		270,128	3.509,530	
19. 3. 2012	12 6031		21,70	307,00	12,187		231,691	3.277,839	
Zaloga				307,00	Vrednost			3.277,839	

Tabela 10 Evid. št. 195459 VODILO VERIGE VER 1 X 17.02

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.5.2 Kumulativna kartica evidenčne številke 213470

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 213470 TRAN. TRAK AN25 400 X 2900

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		2,00		2,00	208,072			416,144	z. s.
3. 2. 2012	12 1002		1,00	1,00	208,072		208,072	208,072	E126/5015
9. 2. 2012	12 1189		1,00	0,00	208,072		208,072	0,000	
12. 2. 2012	12 1230	3,00		3,00	225,225	675,675		675,675	
17. 2. 2012	12 1659		1,00	2,00	225,225		225,225	450,450	
17. 2. 2012	12 1660		1,00	1,00	225,225		225,225	225,225	
28. 2. 2012	12 2145		1,00	0,00	225,225		225,225	0,000	E126/5091
14. 3. 2012	12 3166	3,00		3,00	242,390	727,170		727,170	
14. 3. 2012	12 3167		2,00	1,00	242,390		484,780	242,390	
14. 3. 2012	12 3168		1,00	0,00	242,390		242,390	0,000	E126/5145
20. 3. 2012	12 3408	3,00		3,00	238,960	716,880		716,880	
20. 3. 2012	12 3433		1,00	2,00	238,960		238,960	477,920	
Zaloga				2,000	Vrednost			477,920	

Tabela 11: Evid. št. 213470 TRAN. TRAK AN25 400 X 2900

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.5.3 Kumulativna kartica evidenčne številke 117684

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 117684 LEŽ VR 55 X 90 X 18 B7011C.T.

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		4,00		4,00	75,535			302,140	z. s.
24. 1. 2012	12 73	8,00		12,00	135,070	1.080,560		1.382,700	
6. 1. 2012	12 94	8,00		20,00	75,960	607,680		1.990,380	
16. 1. 2012	12 253	8,00		28,00	75,960	607,680		2.598,060	
24. 1. 2012	12 330		2,00	26,00	92,788		185,576	2.412,484	E126/5015
25. 1. 2012	12 361		4,00	22,00	92,788		371,152	2.041,332	
25. 1. 2012	12 362		4,00	18,00	92,788		371,152	1.670,180	
30. 1. 2012	12 663		4,00	14,00	92,788		371,152	1.299,028	
31. 1. 2012	12 719		4,00	10,00	92,788		371,152	927,876	
31. 1. 2012	12 760		4,00	6,00	92,788		371,152	556,724	
31. 1. 2012	12 763		4,00	2,00	92,788		371,152	185,572	
9. 2. 2012	12 1234	6,00		8,00	75,960	455,760		641,332	
9. 2. 2012	12 1236	4,00		12,00	75,960	303,840		945,172	
14. 2. 2012	12 1429		4,00	8,00	88,359		353,438	591,734	E126/5091
17. 2. 2012	12 1660		4,00	4,00	88,359		353,436	238,298	
17. 2. 2012	12 1704	2,00		6,00	75,960	151,920		390,218	
29. 2. 2012	12 2325		4,00	2,00	87,740		350,958	39,260	E126/5145
7. 3. 2012	12 2681	20,00		22,00	75,960	1.519,200		1.558,460	

9. 3. 2012	12 2850		4,00	18,00	83,813		335,252	1.223,208	
Zaloga				18,00	Vrednost			1.223,208	

Tabela 12: Evid. št. 117684 LEŽ VR 55 X 90 X 18 B7011C.T.

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.5.4 Kumulativna kartica evidenčne številke 112268

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 112268 LEŽ KE 50 X 90 X 20 6210 2RSR

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		22,00		22,00	6,610			145,420	z. s.
13. 1. 2012	12 214	2,00		24,00	6,880	13,760		159,180	
25. 1. 2012	12 383		2,00	22,00	6,633		13,265	145,915	E126/5015
1. 2. 2012	12 874		3,00	19,00	6,633		19,899	126,016	
6. 2. 2012	12 1076		2,00	17,00	6,633		13,266	112,750	
9. 2. 2012	12 1348	30,00		22,00	5,710	171,300		284,050	
14. 2. 2012	12 1454		5,00	42,00	6,120		30,600	253,450	E126/5091
20. 2. 2012	12 1790		4,00	38,00	6,120		24,480	228,970	
24. 2. 2012	12 2053		5,00	33,00	6,120		30,600	198,370	
24. 2. 2012	12 2056		5,00	28,00	6,120		30,600	167,770	E126/5145
3. 3. 2012	12 2502		12,00	16,00	6,120		73,440	94,330	
Zaloga				16,000	Vrednost			94,330	

Tabela 13: Evid. št. 112268 LEŽ KE 50 X 90 X 20 6210 2RSR

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.5.5 Kumulativna kartica evidenčne številke 107148

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 107148 MATICA KM 11 M 55X2

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		11,00		11,00	3,081	33,892		33,892	z. s.
16. 1. 2012	12 253	1,00		12,00	3,040	3,040		30,852	
24. 1. 2012	12 305		1,00	11,00	3,078		3,078	27,774	
24. 1. 2012	12 308		1,00	10,00	3,078		3,078	24,696	E126/5015
26. 1. 2012	12 529		1,00	9,00	3,078		3,078	21,618	
3. 2. 2012	12 1052	9,00		18,00	3,220	28,980		50,598	
6. 2. 2012	12 1075		4,00	14,00	3,139		12,555	38,044	E126/5091
9. 2. 2012	12 1184		4,00	10,00	3,139		12,556	25,488	
17. 2. 2012	12 1660		1,00	9,00	3,139		3,139	22,349	
23. 2. 2012	12 2025	4,00		13,00	3,162	12,646		34,995	
29. 2. 2012	12 2325		1,00	14,00	3,142		3,142	31,853	E126/5145
21. 3. 2012	12 3576	1,00		15,00	3,040	3,040		34,893	
Zaloga				15,000	Vrednost			34,893	

Tabela 14: Evid. št. 107148 MATICA KM 11 M 55X2

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.5.6 Kumulativna kartica evidenčne številke 107158

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid . št. 107157 PODLOŽKA LEŽ MB11A 55 X 81 X 2.5

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		17,00		17,00	0,426	7,247		7,247	z. s.
4. 1. 2012	12 115	10,00		27,00	0,420	4,200		11,447	
24. 1. 2012	12 305		1,00	26,00	0,424		0,424	11,023	
24. 1. 2012	12 308		1,00	25,00	0,424		0,424	10,599	E126/5015
26. 1. 2012	12 529		1,00	24,00	0,424		0,424	10,175	
6. 2. 2012	12 1075		2,00	22,00	0,424		0,848	9,327	E126/5091
9. 2. 2012	12 1184		2,00	20,00	0,424		0,848	8,479	
17. 2. 2012	12 1660		1,00	19,00	0,424		0,424	8,055	E126/5145
3. 3. 2012	12 2466		2,00	17,00	0,424		0,848	7,207	
14. 3. 2012	12 3195	10,00		27,00	0,440	4,400		11,607	
Zaloga				27,000	Vrednost			11,607	

Tabela 15: Evid. št. 107157 PODLOŽKA LEŽ MB11A 55 X 81 X 2.5

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.5.7 *Komentar praktičnih primerov vrednotenja z metodo tehtanih povprečnih cen*

Pri metodi tehtanih povprečnih cen se upoštevajo vsa začetna stanja in nove nabave materiala, tako da se nova cena izračuna po vsaki novi nabavi, kar pomeni, da se pri tehtanih povprečnih cenah upoštevajo samo nabave in ne tudi porabe. Z vsakim večjim odstopanjem cene se izračuna nova povprečna tehtana cena.

Pri prvem stroškovnem nosilcu se vrednost porabljenega materiala glede na metodo FIFO spremeni le, če pred porabo ni bilo nove nabave, ki bi doprinesla novo tehtano povprečno ceno. V primeru nove nabave se povprečna cena spremeni le za malenkost, in sicer samo pri prvem stroškovnem nosilcu in pri relativno majhnem nihanju cen.

Pri drugih dveh stroškovnih nosilcih je nihanje cen večje, največje je pa v primeru velikega odstopanja nabavnih cen (evid. št. 117684).

Stroškovni nosilec E126/5015

Evid. št.	Št. dok.	Izdaja	Cena	Izdaja	Str. nosilec
195459	12 239	20,00	14,787	295,730	E126/5015
217370	12 1002	1,00	208,072	208,072	E126/5015
117684	12 330	2,00	92,788	185,576	E126/5015
112268	12 383	2,00	6,630	13,265	E126/5015
107148	12 308	1,00	3,078	3,078	E126/5015
107157	12 308	1,00	0,424	0,424	E126/5015
Vrednost				706,145	

Tabela 16: Stroškovni nosilec E126/5015

Vir : Tabele 10, 11, 12, 13, 14, 15

Stroškovni nosilec E126/5091

Evid. št.	Št. dok.	Izdaja	Cena	Izdaja	Str. nosilec
195459	12 2183	0,80	15,872	12,698	E126/5091
217370	12 2145	1,00	225,225	225,225	E126/5091
117684	12 1429	4,00	88,359	353,438	E126/5091
112268	12 1454	5,00	6,120	30,600	E126/5091
107148	12 1075	4,00	3,139	12,555	E126/5091
107157	12 1075	2,00	0,424	0,848	E126/5091
Vrednost				635,364	

Tabela 17: Stroškovni nosilec E126/5091

Vir: Tabele 10, 11, 12, 13, 14, 15

Stroškovni nosilec E126/5145

Evid. št.	Št. dok.	Izdaja	Cena	Izdaja	Str. nosilec
195459	12 2708	44,69	15,872	731,078	E126/5145
217370	12 3168	1,00	242,390	242,390	E126/5145
117684	12 2325	4,00	87,840	350,958	E126/5145
112268	12 2056	5,00	6,120	30,600	E126/5145
107148	12 2325	1,00	3,142	3,142	E126/5145
107157	12 1660	1,00	0,424	0,424	E126/5145
Vrednost				1.358,592	

Tabela 18: Stroškovni nosilec E126/5145

Vir: Tabele 10, 11, 12, 13, 14, 15

6.6 *Praktični primeri vrednotenja z metodo drsečih povprečnih cen*

6.6.1 *Kumulativna kartica evidenčne številke 195459*

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 195459 VODILO VER 1 X 17.02

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		61,02		61,02	14,787			902,198	z. s.
24. 1. 2012	12 239		20,00	41,02	14,787		295,730	606,468	E126/5015
25. 1. 2012	12 440	18,00		59,02	16,104	289,870		896,338	
9. 2. 2012	12 1233	66,00		125,02	16,813	1.109,658		2.005,996	
28. 2. 2012	12 2183		0,80	124,22	16,046		12,837	1.993,160	E126/5091
1. 3. 2012	12 2302		38,53	85,69	16,046		618,172	1.374,988	
2. 3. 2012	12 2363		31,00	54,69	16,046		497,426	877,562	
5. 3. 2012	12 2519		10,00	44,69	16,046		160,460	717,102	
7. 3. 2012	12 2708		44,69	0,00	16,046		717,096	0,006	E126/5145
12. 3. 2012	12 4918	354,00		354,00	10,677	3.779,658		3.779,664	
13. 3. 2012	12 5912		25,30	328,70	10,677		270,129	3.509,535	
19. 3. 2012	12 6031		21,70	307,00	10,677		231,691	3.277,844	
Zaloga				307,00	Vrednost			3.277,844	

Tabela 19: Evid. št. 195459 VODILO VER 1 X 17.02

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.6.2 Kumulativna kartica evidenčne številke 213470

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 213470 TRAN. TRAK AN25 400 X 2900

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		2,00		2,00	208,072			416,144	z. s.
3. 2. 2012	12 1002		1,00	1,00	208,072		208,072	208,072	E126/5015
9. 2. 2012	12 1189		1,00	0,00	208,072		208,072	0,000	
12. 2. 2012	12 1230	3,00		3,00	225,225	675,675		675,675	
17. 2. 2012	12 1659		1,00	2,00	225,225		225,225	450,450	
17. 2. 2012	12 1660		1,00	1,00	225,225		225,225	225,225	
28. 2. 2012	12 2145		1,00	0,00	225,225		225,225	0,000	E126/5091
14. 3. 2012	12 3166	3,00		3,00	242,390	727,170		727,170	
14. 3. 2012	12 2331		2,00	1,00	242,390		484,780	242,390	
14. 3. 2012	12 3168		1,00	0,00	242,390		242,390	0,000	E126/5145
20. 3. 2012	12 3408	3,00		3,00	238,960	716,880		716,880	
20. 3. 2012	12 3433		1,00	2,00	238,960		238,960	477,920	
Zaloga				2,00	Vrednost			477,920	

Tabela 20: Evid. št. 213470 TRAN. TRAK AN25 400 X 2900

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.6.3 Kumulativna kartica evidenčne številke 117684

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 117684 LEŽ VR 55 X 90 X 18 B7011C.T.

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		4,00		4,00	75,535			302,140	z. s.
24. 1. 2012	12 73	8,00		12,00	135,070	1.080,560		1.382,700	
6. 1. 2012	12 94	8,00		20,00	75,960	607,680		1.990,380	
16. 1. 2012	12 253	8,00		28,00	75,960	607,680		2.598,060	
24. 1. 2012	12 330		2,00	26,00	92,788		185,576	2.412,484	E126/5015
25. 1. 2012	12 361		4,00	22,00	92,788		371,152	2.041,332	
25. 1. 2012	12 362		4,00	18,00	92,788		371,152	1.670,180	
30. 1. 2012	12 663		4,00	14,00	92,788		371,152	1.299,028	
31. 1. 2012	12 719		4,00	10,00	92,788		371,152	927,876	
31. 1. 2012	12 760		4,00	6,00	92,788		371,152	556,724	
31. 1. 2012	12 763		4,00	2,00	92,788		371,152	185,572	
9. 2. 2012	12 1234	6,00		8,00	75,960	455,760		641,332	
9. 2. 2012	12 1236	4,00		12,00	75,960	303,840		945,172	
14. 2. 2012	12 1429		4,00	8,00	78,764		315,057	630,115	E126/5091
17. 2. 2012	12 1660		4,00	4,00	78,764		315,056	315,059	
17. 2. 2012	12 1704	2,00		6,00	75,960	151,920		466,979	
29. 2. 2012	12 2325		4,00	2,00	77,830		311,319	155,660	E126/5145
7. 3. 2012	12 2681	20,00		22,00	75,960	1.519,200		1.674,860	

9. 3. 2012	12 2850		4,00	18,00	76,130		304,520	1.370,340	
Zaloga				18,00	Vrednost			1.370,340	

Tabela 21: Evid. št. 117684 LEŽ VR 55 X 90 X 18 B7011C.T.

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.6.4 Kumulativna kartica evidenčne številke 112268

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 112268 LEŽ KE 50 X 90 X 20 6210 2RSR

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		22,00		22,00	6,610			145,420	z. s.
13. 1. 2012	12 214	2,00		24,00	6,880	13,760		159,180	
25. 1. 2012	12 383		2,00	22,00	6,633		13,265	145,915	E126/5015
1. 2. 2012	12 874		3,00	19,00	6,633		19,899	126,016	
6. 2. 2012	12 1076		2,00	17,00	6,633		13,266	112,750	
9. 2. 2012	12 1348	30,00		22,00	5,710	171,300		284,050	
14. 2. 2012	12 1454		5,00	42,00	6,044		30,218	253,832	E126/5091
20. 2. 2012	12 1790		4,00	38,00	6,044		24,176	229,656	
24. 2. 2012	12 2053		5,00	33,00	6,044		30,220	199,436	
24. 2. 2012	12 2056		5,00	28,00	6,044		30,220	169,216	E126/5145
3. 3. 2012	12 2502		12,00	16,00	6,044		72,528	96,688	
Zaloga				16,00	Vrednost			96,688	

Tabela 22: Evid. št. 112268 LEŽ KE 50 X 90 X 20 6210 2RSR

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.6.5 Kumulativna kartica evidenčne številke 107148

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 107148 MATICA KM 11 M 55 X 2

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		11,00		11,00	3,081			33,892	z. s.
16. 1. 2012	12 253	1,00		12,00	3,040	3,040		36,932	
24. 1. 2012	12 305		1,00	11,00	3,078		3,078	33,854	
24. 1. 2012	12 308		1,00	10,00	3,078		3,078	30,776	E126/5015
26. 1. 2012	12 529		1,00	9,00	3,078		3,078	27,698	
3. 2. 2012	12 1052	9,00		18,00	3,220	28,980		56,678	
6. 2. 2012	12 1075		4,00	14,00	3,149		12,595	44,083	E126/5091
9. 2. 2012	12 1184		4,00	10,00	3,149		12,596	31,487	
17. 2. 2012	12 1660		1,00	9,00	3,149		3,149	28,338	
23. 2. 2012	12 2025	4,00		13,00	3,162	12,646		40,985	
29. 2. 2012	12 2325		1,00	12,00	3,153		3,153	37,832	E126/5145
21. 3. 2012	12 3576	1,00		13,00	3,040	3,040		40,870	
Zaloga				13,00	Vrednost			40,870	

Tabela 23: Evid. št. 107148 MATICA KM 11 M 55 X 2

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.6.6 Kumulativna kartica evidenčne številke 107157

Podjetje XY d. o. o., KUMULATIVNA KARTICA, evid. št. 107157 PODLOŽKA LEŽ MB11A 55 X 81 X 2.5

Dat. dok.	Št. dok.	Prejem	Izdaja	Zaloga	Cena	Nabava	Izdaja	Vrednost	Str. nosilec
1. 1. 2012		17,00		17,00	0,426			7,247	z. s.
4. 1. 2012	12 115	10,00		27,00	0,420	4,200		11,420	
24. 1. 2012	12 305		1,00	26,00	0,424		0,424	11,023	
24. 1. 2012	12 308		1,00	25,00	0,424		0,424	10,599	E126/5015
26. 1. 2012	12 529		1,00	24,00	0,424		0,424	10,175	
6. 2. 2012	12 1075		2,00	22,00	0,424		0,848	9,327	E126/5091
9. 2. 2012	12 1184		2,00	20,00	0,424		0,848	8,479	
17. 2. 2012	12 1660		1,00	19,00	0,424		0,424	8,055	E126/5145
3. 3. 2012	12 2466		2,00	17,00	0,424		0,848	7,207	
14. 3. 2012	12 3195	10,00		27,00	0,440	4,400		11,607	
Zaloga				27,00	Vrednost			11,607	

Tabela 24: evid. št. 107157 PODLOŽKA LEŽ MB11A 55 X 81 X 2.5

Vir: Podjetje XY d.o.o.

6.6.7 *Komentar praktičnih primerov vrednotenja z metodo drsečih povprečnih cen*

Metoda drsečih povprečnih cen je metoda, ki jo uporablja tudi podjetje. Pri metodi drsečih povprečnih cen se upoštevajo vse nabave in vse porabe. Do najmanjšega odstopanja pride v primerih, ko je nihanje nabavne cene zelo nizko in ko se material porabi prej, kot pa se zgodi nova nabava. V tem primeru je pri vsaki nični zalogi nova drseča povprečna cena enaka nabavni ceni materiala.

Pri velikem nihanju nabavnih cen materialov je drseča povprečna cena večja ali nižja ob vsaki nabavi materiala po zelo nizki in zelo visoki ceni. Cene se za vsako porabo spremenijo, kar se v primeru urgentnega servisa negativno odraža. V primeru zahtevanega urgentnega servisa kupec plača več za material, zaradi česar se na ta stroškovni nosilec izkazuje prevelik donos, medtem ko se večji stroški izkazujejo na drugih stroškovnih nosilcih brez urgentnega servisa in nabavo materiala po nižji nabavni ceni. V tem primeru je za podjetje ugodno, če ima optimalne zaloge in material na zalogi.

Stroškovni nosilec E126/5015

Evid. št.	Št. dok.	Izdaja	Cena	Izdaja	Str. nosilec
195459	12 239	20,00	14,787	295,730	E126/5015
217370	12 1002	1,00	208,072	208,072	E126/5015
117684	12 330	2,00	92,788	185,576	E126/5015
112268	12 383	2,00	6,630	13,265	E126/5015
107148	12 308	1,00	3,078	3,078	E126/5015
107157	12 308	1,00	0,424	0,424	E126/5015
Vrednost				706,145	

Tabela 25: Stroškovni nosilec E126/5015

Vir: Tabele:19, 20, 21, 22, 23, 24

Stroškovni nosilec E126/5091

Evid. št.	Št. dok.	Izdaja	Cena	Izdaja	Str. nosilec
195459	12 2183	0,80	16,046	12,837	E126/5091
217370	12 2145	1,00	225,225	225,225	E126/5091
117684	12 1429	4,00	78,764	315,057	E126/5091
112268	12 1454	5,00	6,044	30,218	E126/5091
107148	12 1075	4,00	3,149	12,595	E126/5091
107157	12 1075	2,00	0,424	0,848	E126/5091
Vrednost				596,780	

Tabela 26: Stroškovni nosilec E126/5091

Vir: Tabele:19, 20, 21, 22, 23, 24

Stroškovni nosilec E126/5145

Evid. št.	Št. dok.	Izdaja	Cena	Izdaja	Str. nosilec
195459	12 2708	44,69	16,046	717,096	E126/5145
217370	12 3168	1,00	242,390	242,390	E126/5145
117684	12 2325	4,00	77,830	311,319	E126/5145
112268	12 2056	5,00	6,044	30,220	E126/5145
107148	12 2325	1,00	3,153	3,153	E126/5145
107157	12 1660	1,00	0,424	0,424	E126/5145
Vrednost				1.304,602	

Tabela 27: Stroškovni nosilec E126/5145

Vir: Tabele:19, 20, 21, 22, 23, 24

6.7 Primerjava vrednosti porabe materiala po stroškovnih nosilcih

6.7.1 Stroškovni nosilec E126/5015

Pri različnih metodah vrednotenja porabe materiala se na obravnavanem stroškovnem nosilcu E126/5015 izkazujejo različne vrednosti stroškov porabljenega materiala.

V primeru vrednotenja po metodi FIFO so stroški porabljenega materiala najnižji. To pomeni, da če podjetje uporablja to metodo, potem ima nižje stroške in višji poslovni izid, kar posledično pomeni, da plača več davka od dobička. Ker podjetje XY d. o. o. lastniku ne izplačuje dobička ob koncu poslovnega leta, metoda FIFO zanj ni najbolj smotrna.

V primeru vrednotenja porabe materiala po metodi tehtanih povprečnih cen in metodi drsečih povprečnih cen bi bili stroški porabljenega materiala relativno izenačeni.

Stroški na stroškovnem nosilcu E126/5015 po različnih metodah vrednotenja:

Stroškovni nosilec E126/5015	
Metode	Vrednost
Metoda FIFO	671,599
Metoda tehtanih povprečnih cen	706,145
Metoda drsečih povprečnih cen	706,145

Tabela 28: Stroškovni nosilec E126/5015 po različnih metodah

Vir: Tabele 7, 16,25

6.7.2 ***Stroškovni nosilec E126/5091***

Stroški na stroškovnem nosilcu E126/5091 so z uporabo metode FIFO najnižji. Z uporabo metode drsečih povprečnih cen pride do vpliva vseh porab, ki zmanjšuje upoštevanje porabe pri drsečih povprečnih cenah. Tudi v tem primeru so stroški porabe materiala najnižji v primeru uporabe metode FIFO, kar pomeni, da bi bil poslovni izid višji in podjetje bi plačalo več davka od dobička.

Tudi na primeru stroškovnega nosilca E126/5091 se je izkazalo, da so stroški z uporabo metode tehtanih povprečnih cen najvišji in poslovni izid nižji, kar za podjetje pomeni, da bi na koncu obračunskega obdobja izkazovalo nižji poslovni izid in plačalo nižji davek od dobička.

Stroški na stroškovnem nosilcu E126/5091 po različnih metodah vrednotenja:

Stroškovni nosilec E126/5091	
Metode	Vrednost
Metoda FIFO	435,201
Metoda tehtanih povprečnih cen	635,363
Metoda drsečih povprečnih cen	596,780

Tabela 29: Stroškovni nosilec E126/5091 po različnih metodah

Vir: Tabele 8, 17,26

6.7.3 *Stroškovni nosilec E126/5145*

Pri stroškovnem nosilcu E126/5145 so stroški najvišji v primeru uporabe metode tehtanih povprečnih cen. Na ta način bi se v odhodke preneslo največ stroškov in bi bil poslovni izid najnižji.

Pri uporabi metode FIFO so stroški glede na druga dva stroškovna nosilca relativno visoki. Predvidevam, da so stroški zato višji, ker se je pojavilo relativno visoko nihanje cen. Pri metodi povprečnih cen so stroški najnižji in posledično poslovni izid višji, kar pomeni, da bi podjetje moralo plačati največ davka od dobička.

Na stroške v veliki meri vpliva tudi okoliščina, ali se material pred naslednjo nabavo porabi v celoti, saj je v tem primeru nova poraba enaka nabavni ceni materiala.

Stroški na stroškovnem nosilcu E126/5145 po različnih metodah vrednotenja:

Stroškovni nosilec E126/5145	
Metode	Vrednost
Metoda FIFO	1333,039
Metoda tehtanih povprečnih cen	1358,236
Metoda drsečih povprečnih cen	1304,603

Tabela 30: Stroškovni nosilec E126/5145 po različnih metodah

Vir: Tabele 9, 18, 27

7 ZAKLJUČEK

Z natančno analizo predstavljenih primerov sem v diplomski nalogi prišla do zaključka, da je trenutna metoda drsečih povprečnih cen najboljša. Pri uporabi metode drsečih povprečnih cen namreč prenašamo stroške porabljenega materiala po povprečni ceni in s tem ne zvišujemo poslovnega izida podjetja. Ta metoda najbolj realno prikaže stroške porabljenega materiala.

V primeru uporabe metode FIFO in predpostavko, da bi podjetje material porabljal za točno določene stroškovne nosilce, za katere je material nabavilo, bi bila vrednost porabljenega materiala na stroškovnih nosilcih za rezervne dele realnejša, saj se bi vsaka urgentna nabava izkazovala na tistih rezervnih delih, za katere je bila urgentna nabava potrebna. Ker ima podjetje za del porabljenega materiala zagotovljene optimalne zaloge, se porabe materiala izkazujejo po nižji ceni, zato je metoda FIFO za XY d. o. o. manj primerna. V primeru optimalne zaloge materiala prek daljšega časovnega obdobja in obračunavanja porabe po prvi nabavni ceni, ki bi bila v času porabe nižja, bi se prihodki izkazovali po višji vrednosti.

Cilj te diplomske naloge je bil dokazati, katera metoda je najboljša za poslovanje podjetja iz davčnega vidika. Višji poslovni izid v primeru metode FIFO bi iz davčnega vidika pomenil, da mora podjetje plačati več davka kot pri uporabi ostalih dveh metod.

Od podjetja je odvisno, ali hoče poslovati normalno in plačevati čim manj davka od dobička, ali mu je morebiti v interesu le dobiček, ki si ga lahko lastniki izplačajo ob koncu obračunskega leta. V slednjem primeru imajo lastniki na kratek rok korist v obliki izplačanega dobička in država s pobranim davkom od dobička, medtem ko na dolgi rok takšno podjetje nima prave prihodnosti.

Za podjetje XY d. o. o. je metoda vrednotenja porabe materiala po drsečih povprečnih cenah pravilna odločitev, če želi nadaljevati svojo tradicijo.

8 UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI

8.1 Literatura

1. Leva Bukovnik, M., Mlinarič, B.: *Temelji računovodstva*, Zavod IRC, Ljubljana, 2009.
2. Robnik, L.: *Stroškovno računovodstvo*, Zavod IRC, Ljubljana, 2008.
3. Šubelj, B.: *Stroškovno računovodstvo*, Smart-team, Ljubljana, 2010.
4. Turk, I., Kavčič, S., Koželj, S.: *Stroškovno računovodstvo*, Slovenski inštitut za revizijo, Ljubljana, 2001.
5. Turk, I., Kavčič, S., Kokotec – Novak, M.: *Poslovodno računovodstvo, dopolnjena izdaja*, Slovenski inštitut za revizijo, Ljubljana, 2003.
6. Ren, Z.: *Slikovno gradivo za predmet strojni elementi* – zbrano gradivo fakulteta za strojništvo, Fakulteta za strojništvo, Maribor, 2003.

8.2 Viri

1. Praktični primeri: podjetja XY
2. Inštitut za revizijo: *Slovenski računovodski standardi*, Ljubljana, 2006.